ב"ה

אין ליכט
פון תורה

ספר

משניות

מסכת

עבודה זרה

בלשון הקודש
ואידיש

277

הוצאת אמונה
ברוקלין נוא יארק,
שנת תשמ"ו לפ"ק

בעזרת השם יתברך

ספר
משניות
מסכת עבודה זרה

עם פירוש הנשר הגדול רבינו עובדיה מברטנורא

והוספנו גם כן פירוש המשנה בלשון אשכנז עברי טייטש בשולי היריעה המפרש ומבאר כל דברי רבותינו ז״ל בעלי המשנה בקיצור נמרץ, עם פירוש הרע״ב, למען יבינו כל עם בני ישראל את התורה שבעל פה הנמסרה לנו על הר האלקים על ידי משה נביאו נאמן ביתו.

והתועלת הפירוש ועל מה ראינו על ככה לעשות את הפירוש הזה כבר מלתנו אמורה והודענו זאת בשבטי ישראל על ידי המודעה אשר הוספנו בלשון הקודש וגם על עברי טייטש, גם נדפסה הקדמה בהתחלת כרך א׳.

❖

הוצאת אמונה
ברוקלין נוא יארק, שנת תשמ״ו לפ״ק

אבל אינו מרחק אותה שנתקרבה בזרוע : שנאמר והשיב לב אבות על בנים . העתיד נומר ברוח הקודש זה מבני בניו של זה . ולדברי ר"ש אבות אלו החכמים . ובנים אלו התלמידים . שיהיה לב כלן שוה . ולא יפול ביניהן מחלוקת :

וחכמים אומרים לא לרחק. ולא לקרב. אלא לעשות שלום בעולם. שנאמר (מלאכי ג) הנני שולח לכם את אליה הנביא וגו' והשיב לב אבות על בנים ולב בנים על אבותם:

סליק מסכת עדיות

עבודת כוכבים פרק א

לפני אידיהן של עו"ג שלשה ימים אסור לשאת ולתת עמהן . להשאילן . ולשאול מהן . להלוותן וללוות מהן . לפורען . ולפרוע מהן . ר' יהודה אומר נפרעין מהן מפני שהוא מיצר לו . אמרו לו אע"פ שמיצר הוא

לפני אידיהן של עו"ג . הם כנוי לחגיהם ולמועדיהם : לשאת ולתת . למכור ולקנות משום דאזלי ומודו לע"ג ביום אידם : להשאילן . בהמה וכלים . מידי דהדרא בעינא : להלוותם . מעות . דלא הדרי בעין . דמלוה להוצאה ניתנה : לפורען . כשהן נפרעים אזלי ומודו לע"ג ביום אידם : מפני שהוא מיצר . על מעותיו שאינם חוזרים לו . ולא ביום אידו ואזיל ומודה . ואין הלכה כר"י . אזיל ומודה : שמח הוא לאחר זמן . למחר ודוקא במלוה בשטר אסור להפרע מהם . אבל

פאר גלייכן דיא קריג וואס צווישען דיא חכמים (וחכמים אומרים) אונ דיא חכמים זאגין (לא לרחק ולא לקרב) ער וועט ניט דער ווייטערין אונ ניט דער גענטערין (אלא לעשות שלום בעולם) נאר ער וועט מאכין שלום אויף דיא וועלט צווישן דיא מענטשין (שנאמר) אזוי וויא עס שטייט אין פסוק (הנה אנכי שולח לכם את אליה הנביא) גאט זאגט איך וועל שיקען צוא אייך אליהו הנביא (ונאמר) נאך זאגט דער פסוק (והשיב לב אבות על בנים ולב בנים על אבותם) אליהו הנביא וועט אומקערין דיא הארץ פון דיא פאטערס צוא דיא קינדער אונ דיא הארץ פון דיא קינדער צוא דיא פאטערס :

פרק א א (לפני אידיהן של עכו"ם שלשה ימים) דרייא טעג פאר דעם יום טוב פון דיא עובדי כוכבים (אסור לשאת ולתת עמהם) טאר מען ניט האנדלען מיט זייא . ניט קויפין פון זייא אונ ניט פאר קויפין צוא זייא (להשאילן ולשאול מהן) מען טאר ניט פאר בארגין צוא זייא אונ ניט בארגין פון זייא (שאלה הייסט אז מען גיט צוריק דיא זעלביגע זאך וואס מען האט גיבארגט . אזוי וויא א בהמה אדער כלים) (להלוותן וללוות מהן) מען טאר ניט פארבארגין צוא זייא אונ ניט בארגין פון זייא (הלואה הייסט אז מען בארגט געלט) (לפורען ולהפרע מהן) מען טאר ניט בצאהלין אחוב צוא זייא אונ מען טאר ניט אפ נעמען אחוב פון זייא . אין דיא דרייא טעג וואס פאר יום טוב . ווייל פון דיא אלע זאכין האט דער עובד כוכבים אטובה וועט ער לויבין אונ דאנקען זיין עבודת גלולים אום יום טוב פאר דיא טובה . רבי יהודה זאגט (נפרעין מהן) מען מעג אפ גענומען אחוב פון דעם עובד כוכבים אין דיא דרייא טעג פאר זיין יום טוב (מפני שהוא מיצר לו) ווייל דער עו"ד כוכבים האט צער וואס ער האט אוועק גיגעבין זיין געלט (אמרו לו) האבין דיא חכמים גיזאגט צוא רבי יהודה (אף על פי שמיצר הוא עכשיו) אפילו דער עובד כוכבים האט צער ווען

עכשיו. שמח הוא לאחר זמן: ב רבי ישמעאל אומר שלשה ימים לפניהם ושלשה ימים לאחריהם אסור. וחכמים אומרים לפני אידיהן אסור. לאחר אידיהן מותר: ג ואלו אידיהן של עו"ג. קלנדא. וסטרנורא. וקרטסים. ויום גנוסיא של מלכים. ויום הלידה. ויום המיתה. דברי ר"מ. וחכ"א כל מיתה שיש בה שרפה. יש בה ע"ג. ושאין בה שרפה. אין בה ע"ג. [אבל

יום

אבל במלוה על פה שרי. מפני שהוא כמציל מידם: ב לאחר אידיהן מותר. וכן הלכה. ובגולה שאין אנו יכולים להעמיד עצמנו מליסא וליתן עמהם שעיקר פרנסתנו מהם. ועוד משום יראה אינו אסור אלא יום אידם בלבד. והאידנא נהוג עלמא היתר אפי' בכל יום אידם משום דקים להו לרבנן בגוייהו דלא אדוקי ומודו דכל הני דאתסרי בזו המסכת איירי בעו"ג ועו"ג ממש: ג קלנדא שמונה ימים אחר תקופת טבת: סטרנורא. ח' ימים קודם התקופה. לפי שראה אדם הראשון יום שהיה מתמעט והולך. אמר אוי לי שמא בשביל שסרחתי חוזר העולם לתהו ובהו עמד וישב ח' ימים בתענית [ובתפלה]. כיון שנפלה התקופה. וראה יום שמאריך והולך אמר מנהגו של עולם הוא ועמד ועשה ח' ימים טובים. לשנה אחרת. עשאן אלו ואלו ימים טובים. הוא קבעם לשם שמים. והם קבעום לע"ג: קרטסים. יום תפיסה בו מלכות וקבעוה יום איד: גינוסיא. יום שמעמידין בו מלך: יום הלידה. יום שנולד בו מלך: שרפה. ששרפו עליו כל תשמישו כדרך ששורפין על המלכים: יש בה ע"ג. כלומר אותו היום יש לשם איד לע"ג. וכן משנה לשנה כל ימי בנו. וכל הכי דהסביק עד השתא חשיבי להו ואסורים ג' ימים לפניהם: אבל יום תגלחת זקנו. שאינו זמן הקבוע לרבים. אלא כל אחד כשמגלח עושה

ער צאהלט דעם חוב (שמח הוא לאחר זמן) אבער דער נאך האט ער א שמחה, ער איז פטור געווארין פון אחו״. וועט ער דאנקען דיא עבודת גלולים אום יום טוב: ב רבי ישמעאל זאגט (שלשה ימים לפניהם ושלשה ימים לאחריהם אסור) דיא אלע זאכען פון דיא ערשטע משנה איז אסור דרייא טעג פאר זייער יום טוב אונ דרייא טעג נאך זייער יום טוב (וחכמים אומרים) אונ דיא חכמים זאגין (לפני אידיהן אסור) פאר זייער יום טוב טאר מען ניט (לאחר אידיהן מותר) נאך זייער יום טוב מעג מען: ג (ואלו אידיהן של עבודת גלולים) דאס זענען דיא ימים טובים פון דיא געצין דינער (קלנדא) דער יום טוב קלנדא איז אכט טאג נאך דיא תקופה פון טבת (סטרנורא) דער יום טוב סטרנורא איז אכט טאג פאר דיא תקופה פון טבת (וקרטיסים) דער יום טוב וואס מען האט געמאכט דעם טאג וואס דיא אלטע אומות האבין אנגינומען דיא מלוכה פון רוים (עת״י) (ויום גנוסיא של מלכים) דער טאג וואס דער מלך איז אין אים געווארין א מלך (ויום הלידה) דער טאג וואס דער מלך איז אין אים געבאהרין געווארין (ויום המיתה) דער טאג וואס דער מלך איז אין אים געשטארבין (דברי רבי מאיר) אזוי זאגט רבי מאיר. ווארום אין דיא אלע טעג פלעגין זיך דיא אומות פערזאמלען צו זייער עבודת גלולים (וחכמים אומרים) אונ דיא חכמים זאגין (כל מיתה שיש בה שרפה יש בה עבודת אלילים) אויב מען האט פארברענט דיא קליידער פון דעם מלך ווען ער איז געשטארבין. איז ער געווען א גרויסער מלך. איז אלע יאהר אין דעם טאג א יום טוב צו דינען דיא עבודת גלולים (ושאין בה שרפה) אונ אויב מען האט ניט פארברענט דיא קליידער פון דעם מלך ווען ער איז געשטארבין. איז ער געווען א קליינער מלך (אין בה עבודת גלולים) איז דער טאג פון זיין שטארבין ניט קיין יום טוב מען זאל דינען דעם טאג צו די עבודת גלולים. אונ דיא אלע ימים טובים טאר מען ניט

האנדלען

יום איד: ובלוריתו. שהניח בלורית מאחריו כל השנה כולה ואינו מגלחה אלא משנה לשנה ויום שמגלחה עושה יום איד: ויום שעלה מן הים. ומקריב זבחים לע"ג על שנצול בכל הדרך אינו אסור אלא אותו היום ולא לפניו דלא חשיבי כולי האי: **ד** עיר שיש בה ע"ג. וביום איד היה לבני העיר היום לע"ג שבעיר: חוצה לה. ואפי' סמוך לעיר מאוד מותר לשאת ולתת עם היושבים חוץ לעיר שאין נמשכים אחר אותה ע"ג.

יום תגלחת זקנו. ובלוריתו יום שעלה בו מן הים. ויום שיצא (בו) מבית האסורים. עו"ג שעשה משתה לבנו. אינו אסור אלא אותו היום. ואותו האיש בלבד: **ד** עיר שיש בה ע"ג. חוצה לה מותר. היה חוצה לה ע"ג. תוכה מותר. מהו לילך לשם. בזמן שהדרך מיוחדת לאותו מקום. אסור. ואם היה יכול להלך בה למקום אחר מותר. עיר שיש בה ע"ג. והיו בה

שכן מנהגם יום איד של אלו אינו כיום איד של אלו: מהו לילך לשם. באותה העיר ביום ע"ג שלהם: בזמן שהדרך מיוחדת לאותה העיר. שהדרך הכבוש מכאן לאותה העיר מיוחדת לאותה העיר לבדה. אסור לילך שם מפני שנראה כמהלך שם לעבוד ע"ג. ואם היה דרך נסלול הולך גם לעיר אחרת מותר שהרואה אומר למקום אחר הוא הולך: היה בה חנויות מעוטרות. וסי' הוא להם

האנדלען מיט זיא דרייא טעג פריער (יום תגלחת זקנו) דער טאג וואס דער עובד גלולים גאלט אפ זיין בארד. איז ביי איהם איום טוב (ובלוריתו) אונ דער טאג וואס דער עובד גלולים גאלט אפ זיינע האר ודיא אלטע אומות פלעגין לאזין וואקסין זייערע האר אגאנץ יאהר. אונ צום יאהר פלעגין זייא אפ גאלין) אונ דער טאג איז ביי זייא גיוועזן איום טוב (יום שעלה בו מן הים) דער טאג וואס אין איהם איז ער גיקומען פון ים מאכט ער דעם טאג איום טוב (ויום שיצא בו מבית האסורים) אונ דער טאג וואס אין איהם איז ער ארויס גינאנגען פון התפיסה. מאכט ער דעם טאג איום טוב (ועובד גלולים שעשה משתה לבנו) אונ אעובד גלולים וואס האט גימאכט אבאל' פאר זיין זוהן. ביידיא גלעזאבין (אינו אסור אלא אותו היום) איז ניט מער אסור צוא האנדלען מיט דעם עובד גלולים נאר דעם טאג פון דיא שמחה. אבער פאר דעם טאג מעג מען (ואותו האיש בלבד) אונ נאר מיט דעם מענטש וואס מאכט דיא שמחה איז אסור צוא האנדלען. אבער מיט אנדערע מעג מען האנדלען דעם טאג ועת"י: ד (עיר שיש בה עבודת גלולים) אשטאט וואס אין איר איז דא אעבודת גלולים. אין דעם טאג וס איז ביי זיי איין יו"ט. טאר מען ניט האנדלען מיט די עובדי גלולים פון שטאט (חוצה לה מותר) אבער מיט די עובדי גלולים ווס וואהנען אויסער די שטאט מעג מען מיט זייא האנדלען (היה חוצה לה עבודת גלולים) אויב אויסער דיא שטאט איז דא אעבודת גלולים. אין דעם טאג ווס איז ביי זיי איום טוב. מיט די עובדי גלולים ווס וואהנען אויסער די שטאט טאר מען ניט האנדלען (תוכה מותר) אבער מיט די עובדי גלולים ווס וואהנען אין די שטאט מעג מען האנדלען (מהו לילך לשם) צוא מעג איוד גיין אין דיא שטאט וואס אין איר איז דא אעבודת גלולים. אין דעם טאג וואס איז איום טוב צוא עבודת גלולים ועת"י (בזמן שהדרך מיוחדת לאותו מקום) אויב דיא וועג איז אפ געזונדערט זיא גייט ניט צוא קיין אנדער ארט נאר צוא דיא שטאט (אסור) טאר ער ניט גיין אין דיא וועג. ווארום מען וועט זאגין ער גייט דינען עבודת גלולים (ואם היה יכול להלך בה למקום אחר) אבער אז מען קען גיין אין דיא וועג צוא איין אנדער ארט אויך וואס דארט איז ניטא קיין עבודת גלולים (מותר) מעג ער גיין אין דיא וועג (עיר שיש בה עבודת גלולים) אשטאט וואס אין איר איז

לכס שאותם חנויות של עו״ג לנוי סכומרים לישראל למכור אלו לעו״ג : מעוטרות . מכס מכס : ושאינן מעוטרות מותרות . בפטורותיהם קאמר כלומר בעוקלין שהם דבאותם שאינם מעוטרות . לא שקלי מיניה מכס לע״ג ולא מטא לע״ג הכא מייהו . נתלין בו . דמסתמא העו״ג רוצה להקריבו תקרובת לע״ג : תרנגול לבן בין התרנגולין .

ולמזבן תמייהו דבר שמקריבים פרי ביום אידם. שהמנו המוכר עלב ולא אזיל ומודה :
ה אצטרובלין . פירא דארזא :
בנות שוח . מין ממיני התאנים הגדולים הלבנים אסור

לקח עו״ג מישראל תרנגולים הרבה מ׳תר למכור ביניהם תרנגול לבן דכיון דשקיל אחריני לאו לע״ג בעי להו : ופירושן אסור . אם פירש דלע״ג בעי להו אסור ואצטריך למתני

חנויות מעוטרות. ושאינן מעוטרות. זה היה מעשה בבית שאן. ואמרו חכמים המעוטרות. אסורות. ושאינן מעוטרות מותרות: ה אלו דברים אסורים למכור לעו״ג. אצטרובלין ובנות שוח ופטוטרותיהן ולבונה ותרנגול הלבן. ר׳ יהודה אומר מותר למכור לו תרנגול לבן בין התרנגולין. ובזמן שהוא בפני עצמו קוטע את אצבעו ומוכרו לו לפי שאין מקריבין חסר לע״ג. ושאר כל הדברים סתמן מ׳תר ופירושן אסור. ר״מ אומר אף

דא אעבודת גלולים (והיו בה חנויות מעוטרות ושאינן מעוטרות) אונ אין דיא שטאט אל דא קראמען אוים געצירטע אונ ניט אויסגעצירטע . דיא געצירטע קראמען צאהלין פאדאטקעס צוא דיא עבודת גלולים אונ ווער עס קויפט עפעס אין דיא קראם מוז עפעס לאזין פר די עבודת גלולים . אונ די ניט געצירטע ניט ניט קיין פאדאטקעס צוא דיא ע ודת גלולים (זה היה מעשה בבית שאן) אין דיא שטאט שאן האט גיטראפין אזוי אזאך עס איז גיוועז אזעלכע צוויערליא קראמען (ואמרו חכמים) האבין דיא חכמים גיזאגט (המעוטרות אסורות) אין די געצירטע קראמען טאר מען ניט קויפן (ושאינן מעוטרות מותרות) אונ אין די ניט געצירטע מעג מען קויפין אפילו אין דעם טאג וואס דארט איז איום טוב צוא דיא עבודת גלולים וועין הרע״ב ותי״ט ותי״ו : ה (אלו דברים אסורים למכור לעובדי גלולים) דיא זאכין טאר מען ניט פאר קויפין צוא דיא עובדי גלולים (אצטרובלין) דאס איז אזוי אמין פרי (ובנות שוח) ווייסע פייגין גרויסע (ופטוטרותיהן) אויב דיא פייגין זענען מיט דיא וויידלעך טאר מען זיי ניט פר קופין צו די עבודת גלולים. אבער אז די וויידלעך זענען שוין אפ געריסין פון די פייגין. מעג מען. זייא פר קויפין צו די עובדי גלולים (ולבונה) אונ געווירץ טאר מען אויך ניט פאר קויפין צום געצין דינער (ותרנגול לבן) אווייסין האן טאר מען אויך ניט פאר קויפין צום געצין דינער. רבי יהודה זאגט (מותר למכור לו תרנגול לבן בין התרנגולים) אויב ער פאר קויפט צום געצין דינער עטליכע הענער אונ צווישען זייא איז דא אווייסער האן אויך . מעג ער פאר קויפען דעם ווייסין האן מיט דיא איבעריגע הענער צוא זאמען (ובזמן שהוא בפני עצמו) אויב ער וויל פאר קויפען נאר דעם ווייסין האן אליין (קוטע את אצבעו ומוכרו לו) זאל ער אפ האקין אפינגער פון דעם האן. אונ זאל אים פאר קויפען דעם האן אליין (לפי שאין מקריבין חסר לעבודת אלילים) ווייל אהאן וואס פעלט אים אפינגער וועלין זייא אים ניט מקריב זיין צוא דיא עבודת כוכבים (ושאר כל הדברים) אונ צוא פאר קויפין צוא דיא געצין דינער אנדערע זאכען (סתמן) אז זייא קויפען אונ זאגין ניט צו וואס זייא קויפען (מותר) מעג מען זייא פאר קויפען (ופירושן אסור) אבער אז זייא זאגין זייא קויפען דיא זאך צוא דיא עבודת גלולים . טאר מען זייא ניט פאר קויפען . רבי מאיר זאגט (אף

דקל טב וחצב ונקליבם אסור למכור לעו"ג: מקום שנהגו למכור בהמה דקה לעו"ג מוכרין. מקום שנהגו שלא למכור אין מוכרין. ובכל מקום אין מוכרין להם בהמה גסה. עגלים וסייחים שלמים ושבורין. רבי יהודה מתיר בשבורה. ובן בתירה מתיר

דס"ד אמינא האי גברא לאו לע"ג בעי להו. והאי דקאמר הכי הכי כי היכי שהאי גברא אביק בה. כ"ע נמי אבוקי. ואימא הכי. כי היכי דליתבו לי קמ"ל: דקל טב. פירות דקל מעובה שפירותיו רגילין להקריב מהן לעו"ג : וחצב. קנים שעושין מהן הסוקרא : ונקליבם. מין עשב מעובה מאד והלכה כר"מ : אין מוכרין בהמה גסה. דגזרינן מכירה אטו שכירות והשאלה. שהוא בהמתו של ישראל ויעשה בה העו"ג מלאכה בשבת. וע"י

השכיר דליכא לאחלופי ב[illegible]ות שאין השוכר משכיר. הרי למוכרה : שלמים ושבורים. שאף השבורים חזו למלאכה. שטוחנים בהם : ר' יהודה מתיר בשבורה. ואין הלכה כר' יהודה : בן בתירא מתיר בסוס. ואפילו הסוס שהליידים מביאים עליו העופות שצדין בהם. קסבר החי נושא את עצמו. ורבנן סברי דוקא אדם נושא את עצמו. הלכך אם לא היה מיוחד אלא לרכוב עליו מותר. אבל להביא בעל חי אחר חוץ מאדם אסור. ואין

(דקל טב) דיא פירות פון אגוטין בוים (וחצב) אונ ראר צוקער (ונקליבם) אזוי אטייערע גראז. דיא דריא זאכין (אסור למכור לעבודת גלולים) טאר מען ניט פאר קויפען צוא אגעצין דינער. אפילו ער זאגט ניט ער דארף דאס צוא דיא עבודת גלולים. ווארום עס איז געווי ס אז ער וועט דאס מקריב זיין צוא דיא עבודת גלולים: (מקום שנהגו למכור בהמה דקה לעובד גלולים) ווא דער מנהג איז צוא פאר קויפען שעפסין ציגען צוא אגעצין דינער (מוכרין) מעג מען פאר קויפען (מקום שנהגו שלא למכור) אונ ווא דער מנהג איז מען פאר קויפט ניט שעפסין אונ ציגען צוא אגעצין דינער (אין מוכרין) טאר מען ניט פאר קויפין (ובכל מקום אין מוכרין להם בהמה גסה) אונ גרויסע בהמות (אקסין פערד קיה) טאר מען ניט פאר קויפען צוא אגעצין דינער אין קיין ארט (עגלים וסייחין) קעלבער אונ יונגע אייזלין טאר מען אויך ניט פאר קויפען (שלמין ושבורין) סיי גאנצע אונ סיי צוא בראכענע טאמער וועט ער אמאהל פאר בארגין אדער פאר דינגען דיא בהמה צום עובד גלולים. אונ דער עובד גלולים וועט מיט איר ארבעטין אום שבת (רבי יהודה מתיר בשבורה) רבי יהודה זאגט אויב דיא בהמה האט אצובראכענע פוס מעג מען זיא פאר קויפין צוא אגעצין דינער ווייל מיט אצובראכענע ארבעט מען ניט (ובן בתירה מתיר בסוס) בן בתירה זאגט אפערד מעג מען פאר קויפען צוא אעובד גלולים (ווארום פאר צייטין פלעגט זיין אפערד נאר צום רייטין. אונ רייטין אויף דעם פערד טוהט ניט דער פערד אמלאכה. ווייל אמענטש אדער איין אנדער לעבעדיגע זאך וואס זיצט אויף דעם פערד הייבין זיך אליין פון פערד אונ מאכען זיך גרינג אויף אים. דריבער אפילו דער עובד גלולים איז אפאנגער וואס פאנגט חיות אונ עופות אונ לייגט זייא ארויף אויף דעם פערד צו פירען זייא אהיים. מעג אים אויך איזוד פאר בארגין אפערד ער זאל ארויף לייגין אויף אים אום שבת די חיות אדער דיא עופות צוא פירען זייא ווא ער דארף. אונ פאר קויפען אפערד מעג מען אים געווים. אונ דיא רבנן זאגין נאר אמענטש מאכט זיך גרינג אויף דעם פערד. אבער אנדערע לעבעדיגע זאכען ניט. דריבער מעג מען פאר בארגין אונ פאר קויפען אפערד נאר צוא אזוי אעו"ג וואס ער דארף דעם פערד אמענטש זאל אויף אים רייטין. אבער אז ער דארף דעם פערד ארויף צוא לייגין אויף אים לעבעדיגע חיות אדער עופות אדער אנדערע

הלכה כבן בתירא: ז כל דבר שיש בו נזק וגבוה. עשוי כדי לדחוף האדם משם והוא
לרבים. כגון כלי מלחמה חרבות ורמחים: מת: בימוסיאות. בניינים שאינם לא נצרך
בסילקי. בירה גבוה והם יושבים לדון בה ע"ג. ולא להמית בני אדם: כפה. ארקוולט"ו ו
אדם ומפילין אותו מהם ומתים: גרדום. בלע"ז. דכך עו"ג להעמיד עו"ג כבי
בנין אחד והוא עשוי לדון דיני נפשות: איצטדי"א. מקום שחוק שמביאים שור נגח והורג את האדם: בימה. כעין מגדל קטן

מרחלאותיהם: ח אבל מוכר הוא משיקציץ. שלא יהא מוכן ו המחובר אלא לאחר שיקצץ אבל כל זמן שהוא במחובר לא שכלא נותן ט

בסוס: ז אין מוכרין להם דובין ואריות וכל דבר שיש בו נזק לרבים. אין בונין עמהם בסילקי. גרדום. ואצטדיא ובימה. אבל בונים עמהם בימוסיאות. ובית מרחצאות. הגיעו לכיפה. שמעמידין בה ע"ג אסור לבנות:

ח (ואין עושין תכשיטין לע"ג. קוטלאו'. ונזמי'. וטבעות. רבי אליעזר אומר בשכר מותר). אין מוכרין להם במחובר לקרקע. אבל מוכר הוא משיקצוץ. רב

זאגען. טאר מען אים ניט פאר בארגין. טאמער וועט דער עו"ג אזוי טאהן אום שבת. טוהט ער דאך אמלאכה אום שבת מיט אידישע בהמה. אונ וייל מען טאר ניט פאר בארגין טאר מען גיט פאר קויפען: ז (אין מוכרין להם דובין ואריות) מען טאר ניט פרקויפין צוא אגעצין דינער בערין אונ לייבין (וכל דבר שיש בו נזק לרבים) אונ יעדער זאך וואס קע טאהן שאדין צוא פיל מענטשין (שווערדין ביקסין) אונ אנדערע כלים וואס מען האלט מיט זייא מלחמה טאר מען אים ניט פאר קויפען (אין בונין עמהם בסילקי) מען טאר זיי ניט העלפין באהען אבסילקי ודאס איז אהויכע שטוב אונ אינוויינין זיצען דיינים צו משפטין מענטשין. אונ ווען זייא משפטין צום הרגנן. ברייננט מען אים אויף דעם דאך אונ מען ווארפט אים אראפ אונ ער ווערט גיהרגט (וגרדום) אונ מען טאר זייא ניט העלפין באהען אגרדום. דאס איז אויך אזוי אשטוב צוא משפטין מענטשין צום הרגנן (ואצטדיא) אונ מען טאר זייא ניט העלפין באהען אאצטדיא. דאס איז אגרויסע שטוב אונ אז זייא האבען געמשפט אמענטשין צום הרגנן. פירט מען אים אריין אין דיא שטוב. אונ מען ברייננט אריין אין שטוב ווילדע אקסין אונ זייא שטויסין אים ביז ער ווערט גיהרגט (ובימה) אונ מען טאר זייא ניט העלפין באהען אבימה. דאס איז אטארעם הויך אונ שמאהל. אונ אז מען משפט אמענטשין צום הרגנן ברייננט מען אים ארויף אויף דעם טארעם אונ מען ווארפט אים אראפ ווערט ער גיהרגט (אבל בונים עמהם בימוסיאות ומרחצאות) אבער מען מעג זייא העלפין באהען אטעהאטער אונ אבאד (הגיעו לכיפה שמעמידין בה עבודת גלולים) אז מען קומט צוא מאכען אין וואנט אזוי וויא אפענסטער אין דיא גרעב פון וואנט פאר מאכט פון אינטען. מען זאל דארט שטעלין אגעץ (אסור לבנות) טאר ניט איוד מאכען דעם פענסטער: ח (ואין עושין תכשיטין לעבודת גלולים) איוד טאר ניט מאכען קיין צירונג צו די עבודת גלולים (וקוטלאות) האלזבענדער (ונזמים) אורינגלאך (וטבעות) פינגערלאך. רבי אליעזר זאגט (בשכר מותר) פאר געלט מעג מען מאכען אצירונג צוא דיא עבודת כוכבים. אז אגעצין דינער זאגט צוא איין יודין מאך אצירונג צוא דיא עבודת כוכבים אונ איך וועל דיר בצאהלין. מעג ער מאכין (אין מוכרין להם במחובר לקרקע) איוד טאר ניט פאר קויפען צוא אגעצין דינער אין ארץ ישראל אזוי אזאך וואס איז בהעפט צוא דיא ערד (אבל מוכר הוא משיקצץ) אבער אז דיא זאך איז שוין אפ גיהאקט גיווארען פון דיא

יהודה אומר מוכר הוא לו על מנת לקוץ. אין משכירין להם בתים בארץ ישראל. ואין צריך לומר שדות. ובסוריא משכירין להם בתים אבל לא שדות. ובח״ל מוכרין להם בתים ומשכירין שדות. דברי רבי מאיר. רבי יוסי אומר בארץ ישראל משכירין להם בתים אבל לא שדות. ובסוריא מוכרין בתים. ומשכירין שדות. ובחוצה לארץ מוכרין אלו ואלו:

ט אף במקום שאמרו להשכיר. לא לבית דירה אמרו. מפני שהוא מכנים לתוכו ע״ג שנאמר (דברים ז) לא תביא תועבה אל ביתך. ובכל מקום לא

חנייה בקרקע. והתורה אמרה (דברים ז) לא תחנם. לא תתן לו חנייה בקרקע: אין משכירין להם בתים. גזירה משום מכירה דאיסורא דאורייתא הוא: ואין צריך לומר שדות. דאיכא תרתי דאיסור׳ חנייה בקרקע ומפקיען מן המעשרו׳: ובסוריא. ארם צובה שכבש דוד ואינה קדושה כקדוש׳ הארץ: משכירין להם בתים ולא גזרינן אטו מכירה דאי נמי אתי לידי מכירה לא עבר אדאורייתא. דכי כתיב לא תתן להם חניה בארץ ישראל כתיב. ומיהו מכירה לכתחלה לא משום מכירה דא״י אבל לא שדות דאיכא תרתי לאיסורא: בחוצה לארץ. דמרחק וליכא למגזר מכירה דהתם אטו מכירה דא״י: אבל מכירה דשדה לא כיון דאיכא תרתי: ר׳ יוסי אומר כו׳. והלכה כר׳ יוסי. ובלבד שלא ישכיר בא״י לשלשה עו״ג ביחד שלא יעשה שכונה של עו״ג: **ט** אף במקום שאמרו להשכיר. לר״מ בסוריא דוקא ולא בא״י ולר׳ יוסי אפילו בא״י: לא לבית דירה אמרו. אלא לשכנים שם תבן ועצים וכיוצא

ערד. מעג מען דאס פר קויפען צוא אגעצין דינער. רבי יהודה זאגט (מוכר הוא לו על מנת לקוץ) מען מעג פאר קויפען צום געצין דינער אזאך וואס איז בהעפט צוא דיא ערד. נאר מיט דעם תנאי אז דער געצין דינער זאל דאס באלד אפ האקן (אין משכירין להם בתים בארץ ישראל) אויך טאר ניט פאר דינגען אשטוב צוא אגעצין דינער אין ארץ ישראל (ואין צריך לומר שדות) פעלדער דארף מען גאר ניט זאגין. דאס איז געווים אז מען טאר ניט פאר דינגען אפעלד צוא אגעצין דינער (ובסוריא משכירין להם בתים אבל לא שדות) אונ אין סוריא מעג איוד פר דינגען אשטוב צוא אגעצין דינער. אבער אפעלד ניט (ובחוצה לארץ) אויסער ארץ ישראל (מוכרין להם בתים) מעג איוד פאר קויפען אשטוב צוא אגעצין דינער (ומשכירין שדות) אונ אפעלד מעג ער אים פאר דינגען. נאר ניט פאר קויפען (דברי רבי מאיר) אזוי זאגט רבי מאיר. רבי יוסי זאגט (בארץ ישראל משכירין להם בתים אבל לא שדות) אין ארץ ישראל מעג איוד פאר דינגען אשטוב צו אגעצין דינער. אבער אפעלד ניט (ובסוריא מוכרין בתים ומשכירין שדות) אונ אין סוריא מעג איוד פאר קויפען אשטוב צוא אגעצין דינער. אונ אפעלד מעג ער אים פאר דינגען נאר ניט פאר קויפען (ובחוצה לארץ) אויסער ארץ ישראל (מוכרין אלו ואלו) מעג מען פאר קויפען צוא אגעצין דינער הייזער אונ פעלדער ועיין בהרע״בו: ט (אף במקום שאמרו להשכיר) אפילו ווא מען האט גיזאגט מען מעג פאר דינגען אשטוב צוא אגעצין דינער (לא לבית דירה אמרו) האט מען ניט גיזאגט מען זאל פאר דינגען דער געצין דינער זאל אין איר וואהנען (מפני שהוא מכנים לתוכו עבודת גלולים) ווייל ער וועט אריין ברייגען אין דיא שטוב איין עבודת גלולים (שנאמר) אונ עס שטייט אין פסוק (ולא תביא תועבה אל ביתך) דוא זאלסט ניט בריינגען קיין עבודת גלולים אין דיין שטוב. ודיא שטוב מעג מען אים נאר פאר דינגען ער זאל האלטען אין איר האלין שטרויא. נאר ניט צום וואהנען אין איר) (ובכל מקום לא ישכיר לו את המרחץ מפני

בז: מפני שהיא נקראת על שמו. והעו"ג מחמם בשבת ויאמרו מרחץ של פלוני יהודי רוחצים בה בשבת ולא דמי לשדה של ישראל באריס עו"ג עושה בה מלאכה בשבת. דשדה לאריסות עבידא והעו"ג אריסותא דנפשיה קא עביד. אבל מרחץ לאו לאריסותא קא עבידא ואין הכל יודעים שהישראל השכירה לעו"ג ולכך אסור. ובזמן הזה שדרך להוריד אריס למרחץ לשנה. למחצה לשליש ולרביע. כדרך שמורידין לשדות. הרי להשכיר מרחץ לעו"ג ואע"פ שהעו"ג עושה בה מלאכה בשבת מידע ידעי שהעו"ג אריס בה. ואריסותא דנפשיה קא עביד:

ישכיר לו את המרחץ. מפני שהוא נקרא על שמו:

פ"ב **אין** מעמידין בהמה בפונדקאות של עו"ג. מפני שחשודין על הרביעה. ולא תתיחד אשה עמהן מפני שחשודין על העריות. ולא יתיחד אדם עמהן מפני שחשודין על שפיכות דמים. בת ישראל לא תילד את העו"ג. מפני שמילדת בן לע"ג. אבל עו"ג מילדת בת ישראל. בת ישראל לא תניק בנה של עו"ג. אבל עו"ג מניקה בנה של ישראלית ברשותה: **ב** מתרפאין מהן רפוי

פרק ב **אין** מעמידין בהמה בפונדקאות. שעשוין להתאכסן שם עוברי דרכים לפי שהעו"ג חשו יש על הרביעה אפילו נקבות אצל נקבות אסור לפי שהעו"ג מצויים אצל נשי חביריהם ופעמים שאינו מוצאה ומרביע את הבהמה: ולא תתיחד אשה עמהן. אפי' ביחוד שכיוצא בו אצל ישראל מותר. כגון שאשתו עמו אצל עו"ג אסור דעו"ג אין אשתו משמרתו: לא תילד את העו"ג. מפני שמגדלת בן לע"ג ובשכר מותרת משום איבה: אבל עו"ג מילדת בת ישראל. בזמן שאחרות עומדות על גבה. אבל בינה וביניה לא. שחשודה על שפיכות דמים שמא תהרגנו: **ב** רפוי ממון. בהמתו

שהוא נקרא על שמו) אונ אויף יעדער ארט טאר ניט איזר פאר דינגען אמרחין ואבאדו צוא איין ע"ג. וויל דיא באד ווערט גירופען אויף דעם יודינס נאמען. אונ אז דער עובד גלולים הייצט דיא באד אום שבת. ווערט מען זאגין אידישע באד הייצט מען אום שבת. אונ מען ווערט ניט וויסען אז זיא איז פאר דונגען צו איין עו"ג:

פרק ב א (אין מעמידין בהמה בפונדקאות של עובדי גלולים) מען טאר ניט שטעלין בהמות אין אנאסטהויז פון געצין דינערס (מפני שחשודין על הרביעה) וויל זיי זענען חשוד זייא זאלין מזנה זיין מיט דיא בהמות (ולא תתיחד אשה עמהן) אונ אידישע אשה זאל ניט זיין מיט דיא געצין דינערס אין איין שטוב ועיין בהרע"ב ות"יו (מפני שחשודין על העריות) וויל זייא זענען חשוד זייא זאלין מזנה זיין מיט איר (ולא יתיחד אדם עמהן) אונ איין מענטש אזכר) זאל ניט זיין מיט דיא געצין דינערס אין איין שטוב (מפני שחשודין על שפיכות דמים) וויל זייא זענען חשוד צו הרגנן אמענטשין (בת ישראל לא תילד את העובדת גלולים) אידישע הייבאם זאל ניט זיין אהייבאם ביא אגעצין דינערין (מפני שמילדת בן לעבודת גלולים) וויל זיא מאכט גיבאהרין אזוהן צוא דיא עבודת כוכבים (אבל עובדת גלולים מילדת בת ישראל) אבער איינע עובדת כוכבים מעג זיין אהייבאם ביי אידישע ווייב. אבער נאר ווען יודישע ווייבער זענען דער ביי (בת ישראל לא תניק בנה של עובדת גלולים) אידישע טאכטער טאר ניט זייגין אקינד פון אגעצין דינערין (אבל עובדת גלולים מניקה בנה של בת ישראל ברשותה) אבער אגעצין דינערין מעג זייגין אידישע קינד ביא דעם יודין אין שטוב: ב (מתרפאין מהן ריפוי ממון) איוד מעג היילין זיין געלט פון

ממון אבל לא רפוי נפשות. ואין מסתפרין מהן בכל מקום דברי ר"מ. וחכ"א ברה"ר מותר. אבל לא בינו לבינו: ג אלו דברים של עו"ג אסורין. ואיסורן איסור הנאה. היין. והחומץ של עו"ג שהיה מתחלתו יין. וחרס הדרייני. ועורות לבובין. רשב"ג אומר

רפוי נפשות. גופו. ואם אמר לו סם פלוני יפה לך אפילו רפוי נפשות מותר להתרפאות ממנו: אבל לא בינו לבינו. ואי רואה במראה מותר. דמימר אמר סעו"ג הואיל ומספר הכי אדם חשוב הוא ומתיירא לסורגו: ג שהיה מתחלתו יין. לאפוקי היכא דקנה סעו"ג חומץ מישראל דלא מתסר בהנאה. דטעמא דמתסר בהנאה משום דלמא נסכיה לע"ג. והאי לא קא מנסך לע"ג: וחרס הדרייני. אדריאנוס קיסר היה מגבל טיט ביין ועושה ממנו כלים ולא היה מצרפן בכבשן. ונותנים אותן במלחמה וכשרוצים לשתות משימים אותם החרסים במים. ונמוחים שם והיין שוקע למטה ושאר היין מזוג במים ועל שם אדרייאנוס נקרא חרס הדרייני: עורות לבובים. קורעים הבהמה מחיים

אנעצין דינער. אויב ביי איחד איז קראנק אבהמה. מעג ער רופין אדאקטאר אנעצין דינער ער זאל איר היילין (אבל לא ריפוי נפשות) אבער איחד טאר ניט היילין זיין גוף פון אנעצין דינער (ואין מסתפרין מהן בכל מקום) אונ איחד טאר זיך ניט לאזין גאלין פון אנעצין דינער. אויף קיין ארט. אפילו אין נאס ווא פיל מענטשין גייען. אויך ניט (דברי רבי מאיר אזוי זאגט רבי מאיר (והחכמים אומרים) אונ דיא חכמים זאגין (ברשות הרבים מותר) אין גאס אדער אין איין אנדער ארט ווא פיל מענטשין זענען דא מעג ער זיך לאזין גאלין פון אנעצין דינער (אבל לא בינו לבינו) אבער נאר צווישען זיך. אז עס איז קיינער ניטא אין שטוב נאר דער יוד אונ דער גענצין דינער. טאר ניט דער יוד זיך לאזין גאלין פון גענצין דינער. טאמער מיט דעם גאל מעסער וועט ער אים הרגנן: ג אלו דברים של עובדי גלולים אסורין ואיסורן איסור הנאה) דיא אלע זאכען פון אנעצין דינער טאר זייא איחד ניט עסין אונ ניט הנאה האבען פון זייא (היין) וויין (והחומץ של עובדי גלולים שהיה מתחלתו יין) אונ עסיג פון אנעצין דינער וואס דער עסיג איז פריער גיוועזן וויין. אונ ער איז זאער גיווארען אונ איז גיווארען עסיג (וחרס הדרייני) אונ דיא שארבינס פון אדריאנוס קיסר. ער האט גיהייסען זיין חיל זיי זאלין קנעטין ליים מיט וויין אונ זאלין דאס טריקענען. אונ מיט געמען אין דיא מלחמה. אז זייא וועלין דארפין טרינקען וויין. זאלין זייא נעמען אשטיקול שארבין אריין ליינין אין אכלי וואסער. וועט דער שארבין צוא ווייקט ווערין. אונ דיא וויין וועט בלייבין אין די וואסער אונ דיא ליים פאלט אראפ אונטען אויף דעם דעק פון דיא כלי. פאר צייטין פלעגט מען אריין גיסען אקוואטירול וויין אין דריי קוואטירלאך וואסער. פלעגט מען איצט קענען טרינקען דיא וויין. ווייל דיא וויין זייערע איז גיוועזן זייער שטארק אונ ווער עס מאכט אזוי ווערט דאס גירופען אויף דעם נאמען פון אדריאנוס. אונ אויב אנעצין דינער האט אזוי גימאכט טאר מען ניט טרינקען דיא וויין פון דעם שארבין אונ מען טאר ניט הנאה האבין פון דעם שארבין (ועורות לבובין) דיא גענצין דינערס פלעגין שטעכין אלעבעדיגע בהמה געגין הארץ אונ פלעגין מאכען אקיילעכדיגע לאך אונ פלעגין ארויס נעמען דיא הארץ אונ מקריב זיין צוא דיא עבודת כוכבים. אונ דורך דעם איז אסור גיווארען דיא גאנצע בהמה מיט די פעל אונ מיט דיא הערצער מען זאל פון איר קיין הנאה נ ט האבען. די פעל ווערט גירופין „עורות לבובין„ פעל וואס זענען גילעבערט ביי דעם הארץ. רבן שמעון בן גמליאל זאגט (בזמן שהקרע

בזמן שהקרע שלו עגול אסור. משוך מותר. בשר הנכנס לע"ג מותר. והיוצא אסור. מפני שהוא כזבחי מתים. דברי ר"ע. ההולכין לתרפות. אסור לשאת ולתת עמהם. והבאין מותרין: ד נודות העו"ג. וקנקניהן. ויין של ישראל כנוס בהן. אסורין. ואיסורן איסור הנאה. דברי ר"מ. וחכמים אומרים אין איסורן איסור הנאה

החרצנים

מחיים כנגד הלב כמין נקוב עגול. ומוליאין הלב ומקריבין אותו לע"ג: משוך מותר. שאין עושין לע"ג אלא עגול והלכה כרשב"ג: היוצא אסור בהנאה. שכבר נעשה תקרובו': לתרפות. לטעו' ע"ג מקום ערותה של אשה נקרא בית תורפה: אסור לשאת ולתת עמהם. דאזלי ומודו לע"ג ועוד דזבני מידי דצריך לתקרובת ע"ג והלכ' כר"ע: ד נודות. של עור: וקנקנים. של חרס: אין איסורן

איסור הנאה. ודיקייסו ; אם חדשים הם מותר לתת לתוכן יין נ"י. ואם הכניס בהן העו"ג יין לקיום ממלא אותם מים ומשהה בתוכן שלשה ימים מעת לעת אלא שמערה המים בכל יום מעת לעת של ג' ימי' ומשים מים אחרים תחתיהם ואח"כ מותר לשום בתוכו יין. ואם ישן י"ב חדש שלא היה בהם יין של עו"ג מותרין מיד אחר שהם בלי

שלו עגול אסור אוב די לאך וואס אין די פעל איז קיילעכדיג. טאר מען גיט הנאה האבען פון איר. ווייל מען הט די הארץ מקריב געוועזן צו די ע"ג (משוך) אוב די לאך איז לאנג (מותר) מעג מען הנאה האבען פון די פעל. ווייל מען הט ניט מקריב געוועזן די הארץ צו די עכו"ם וואראום אז זיי פלעגין מקריב זיין דיא הארץ צוא דיא ע"ג פלעגין זייא מאכען א קיילעכדיגע לאך (בשר הנכנס לעבודת גלולים מותר) אויב א עובד גלולים האט געהאלטין א שטיק פלייש אונ האט געוואלט אריין טראגין אין דיא שטוב וואו דיא עבודת גלולים שטייט. אונ איוד האט ביי אים צוא גינומען דיא שטיק פלייש אריין טראגענדיג איידער ער האט איר מקריב געוועזן. מעג דער יוד הנאה האבין פון דיא פלייש (עתי"ט) (והיוצא אסור) אונ אז דער עובד גלולים האט אריין געטראגין דיא שטיק פלייש אונ ארויס געטראגין. טאר מען שוין ניט הנאה האבין פון דיא פלייש. וואראום ער האט געוויס דיא פלייש מקריב געוועזן צוא דיא עבודת גלולים. אונ אפילו ער האט דיא פלייש ניט מקריב געוועזן צוא דיא עבודת גלולים ער האט ניט געשאכטין דיא בהמה צוא דיא עבודת גלולים. ער האט נאר געבראכט דיא פלייש פר א מתנה. טאר מען אויך ניט הנאה האבין פון די פלייש (מפני שהוא כזבחי מתים) ווייל עס איז גלייך וויא מען וואלט דיא בהמה געשאכטין צוא דיא טויטע וצוא דיא געצין וואס זענען וויא טויטע. עתי"ט (דברי רבי עקיבא) אזוי זאגט רבי עקיבא (ההולכין לתרפות) דיא עובדי גלולים וואס גייען צוא זייער עבודת גלולים וואס זיא איז ווייט פון זייא (אסור לשאת ולתת עמהן) טאר מען ניט האנדלען מיט זייא אין וועג. ווייל טאמער וועלין זייא נוט קויפין. וועלין זייא דאנקען זייער עבודת גלולים (והבאין מותרין) אונ אז זייא גייען צוריק פון דיא עבודת גלולים מעג מען האנדלען מיט זיי: ד (נודות העובדי גלולים וקנקניהן ויין של ישראל כנוס בהן) דיא לעדערנע בייטלען גרויסע. אדער ערדענע קריג. וואס א עובד גלולים האט אין זייא געהאלטין ווין. דער נאך וויא זייא זענען ליידיג געווארין האט איוד אין זייא אריין געגאסין זייגע ווין (אסורין ואיסורן איסור הנאה) איז דיא ווין אסור צום טרינקען אונ אפילו הנאה האבין פון זייא טאר מען אויך ניט (דברי רבי מאיר) אזוי זאגט רבי מאיר (וחכמים אומרים) אונ דיא חכמים זאגין (אין איסורן איסור הנאה) מען מעג הנאה

החרצנים והזגין של עו"ג אסורין . ואיסורן איסור הנאה. דברי ר"מ. וחכ"א לחין אסורין. יבשין מותרין. המוריים וגבינות בית אונייקי של עו"ג אסורין (ואיסורן) איסור הנאה. דברי ר"מ. וחכ"א אין איסורן איסור הנאה :

ה א"ר יהודה שאל רבי ישמעאל את ר' יהושע כשהיו מהלכין בדרך אמר לו מפני מה אסרו גבינות של עו"ג . א"ל מפני שמעמידין אותן בקיבה של

בלי ערוי : חרצנים וזגים . פסולת של ענבים וגרעינים שבפנים וקליפים שבחוץ : לחים . כל י"ב חדש אסורים בהנאה : ויבשים . לאחר י"ב חדש מותרין באכילה : המוריס. שומן של דגים רגילין היו שמערבין בו יין . אבל אם ניכר ממנו שלא נתערב בו יין כ"ע לא פליגי דשרי : בית אונייקי . שם כפר שרוב עגלים הנמצאים שם קרבים לע"ג .

ר"מ חייש למיעוטא וסבר דלע"ג דרוב עגלים הוי מיעוטא כנגד שאר בהמות וחיישינן למיעוטא . וכל הגבינות הנמכרות שם אמרינן דלמא בקיבת עגלי ע"ג העמידן . וחכמים לא חיישי למעוטא . ואין הלכה כר"מ בכל הני תלתא בבי :

ה מפני מה אסרו גבינות של עו"ג . באכילה . ולרבנן קא בעי . ומשום חלב של בהמה טמאה ליכא למיחש דקים לן

האבין פון די וויין נאר טרינקען טאר מען זייא ניט (החרצנים והזגין של עובדי גלולים) דיא קערנער אונ דיא שאלאכין פון וויינטרויבין וואס אעובד גלולים האט פון זייא אויס גיקוועטשט דיא וויין (אסורין ואיסורן איסור הנאה) טאר מען זייא ניט עסין אונ מען טאר ניט הנאה האבין פון זייא (דברי רבי מאיר) אזוי זאגט רבי מאיר (והחכמים אומרים) אונ דיא חכמים זאגין (לחין אסורין) אויב דיא שאלאכין מיט דיא קערנער זענען נאך פייכט . עס איז נאך ניטא קיין צוועלף חדשים וויא מען האט פון זייא ארויס גיקוועטשט דיא וויין . טאר מען זיי ניט עסן אונ ניט הנאה האבין (יבשין מותרין) אבער אז דיא שאלאכין . מיט דיא קערנער זענען טרוקען . עס איז שוין מער וויא צוועלף חדשים וויא מען האט פון זיי אויס גיקוועטשט דיא וויין . מעג מען זייא אפילו עסין אויך ועיין בת"יו (המוריים) פעטס פון קליינע פישלאך צוא מישט מיט וויין פון אעובד גלולים (וגבינות בית אונייקי) את דיא קעז פון דעם דארף אונייקי (של עובדי גלולים) האט מען געוויס גהאלטין דיא קעז אין אמאגין פון אזוי אקאלב וואס מען האט איר מקריב גיוועזן צוא די עבודת גלולים . וויל דאס מערסטע קעלבער פון דעם דארף איז מען מקריב צוא דיא עבודת גלולים ואונ פאר צייטין פלעגט מען זייערין מילך צוא מאכין קעז אין אמאגין פון אבהמה) (אסורין ואיסורן איסור הנאה) טאר מען גיט עסין דיא מוריים אונ דיא קעז אונ מען טאר ניט הנאה האבין פון זייא (דברי רבי מאיר) אזוי זאגט רבי מאיר (והחכמים אומרים) אונ דיא חכמים זאגין (אין איסורן איסור הנאה) דיא קעז מעג מען פון זייא הנאה האבין . נאר עסין טאר מען זייא גיט ועיין בהרע"ב ותי"ו :

ה (אמר רבי יהודה) רבי יהודה האט גיזאגט (שאל רבי ישמעאל את רבי יהושע כשהיו מהלכין בדרך) ווען רבי ישמעאל מיט רבי יהושע זענען גיגאנגען אין וועג . האט רבי ישמעאל גיפרעגט צוא רבי יהושע (אמר לו) ער האט גיזאגט צוא אים (מפני מה אסרו גבינות עובדי גלולים) פאר וואס האט מען גיאסרת דיא קעז פון די עובדי גלולים מען זאל זייא גיט עסין (אמר לו) האט רבי יהושע גיזאגט צוא רבי ישמעאל (מפני שמעמידין אותן בקיבה של נבלה) וויל מען האט גיזייערט דיא מילך מיט אמאגין פון אנבלה ודאס מיינט מען . מען האט גיזייערט אקאלב וואס האט נאך גיזויגין . אונ מיט דיא מילך וואס איז גיוועזן אין מאגין

דחלב בהמה טמאה אינה נקפה: שורפה יכחי שהא עד שתתפשט גזירתן. דלמא חיה. דפרשא בעלמא היא: בקיבת עגלי איכא דלא ס"ל לטעמא ואתי לזלזולי ביה ע"ג. ואע"ג דפרשא בעלמא היא אסור דשאני ע"ג דכתיב בה (דברים יג) ולא ידבק בידך מאומה מן החרם: וטעמא דאסרו גבינות של עו"ג מפני שמעמידין אותה בעור קיבה של שחיטת עו"ג שהיא נבלה. ואע"פ שהוא דבר מועט כנגד כל החלב כיון שהוא מעמיד החלב ועושה ט מעשה לא בטל דקי"ל הכל הולך אחר המעמיד. ומשום בשר בחלב לא היה

נבלה. א"ל והלא קיבת עולה חמורה מקיבת נבלה. ואמרו כהן שדעתו יפה שורפה חיה ולא הודו לו. אבל אמרו אין נהנין ולא מועלין. (חזר) א"ל מפני שמעמידין אותה בקיבת עגלי ע"ג. אמר לו א"כ למה לא אסרוה בהנאה. השיאו לדבר אחר. אמר לו

השיאו לדבר אחר. ולא רצה להגיד טעמו של דבר מפני שעדיין לא עברו י"ב חדש שנגזרה גזירה זו וכי גזרי רבנן גזירה לא מגלו לטעמא עד תריסר

האָט מען גיזייערט אַנדערע מילך ביז עס איז געוואָרין קעז) (אמר לו) האָט רבי ישמעאל גיזאָגט צוא רבי יהושע . איז דען דיא מילך וואָס מען האָט גיפונען אין דיא קאַלב אָסור (והלא קיבת עולה המורה מקיבת נבלה) דיא מילך וואָס מען געפינט אין אַקאַלב וואָס איז אַעולה . דאַרף זיין אַנגרעסערער איסור ווי די מילך וואָס מען געפינט אין אַקאַלב וואָס איז אַנבלה . וואָרום פון אַעולה טאָר מען ניט הנאה האָבין אונ פון אַנבלה מעג מען הנאה האָבין . פון דעסטוועגין (ואמרו כהן שדעתו יפה שורפה חיה) האָט מען גיזאָגט דער כהן וואָס מיאוסת זיך ניט מעג אוים זופין דיא מילך פון דעם מאָגין ווען דער מאָגין איז נאָך רוי . ווייל דיא מילך איז נאָר אַזוי וויא מיסט . אונ אַז מען מעג אוים זופין דיא מילך פון אַעולה מעג מען דאָך דיא מילך פון אַנבלה געוויס אוים זופין . פאַר וואָס איז דיא קעז אָסור (ולא הודו לו) זאָגט דיא משנה מען האָט אַפילו ניט מודה גיוועז צוא אים אַז אַזוי זאָל מעגין אוים זופין דיא מילך וואָס אין דיא עולה (אבל אמרו) נאָר מען האָט גיזאָגט (אין נהנין) מען טאָר ניט הנאה האָבין פון דיא מילך וואָס אין דיא עולה (ולא מועלין) נאָר אויב מען האָט הנאה גיהאַט מען האָט אוים גיזופט דיא מילך פון דיא עולה) דאַרף מען ניט ברייננגען קיין קרבן מעילה . דאָס איז נאָר ביי אַעולה . וואָס מען טאָר ניט הנאה האָבין פון איר . אָבער ביי אַנבלה וואָס מען מעג פון איר הנאה האָבין . איז אַנבלה גרינגער וויא אַעולה . מעג מען געוויס אוים זופין דיא מילך פון דיא נבלה . פאַר וואָס איז דיא קעז פון אַיין עובד גלולים אָסור צוא עסין (עיין תי"ו) (אמר לו) האָט רבי יהושע גיזאָגט צוא רבי ישמעאל (מפני שמעמידין אותה בקיבת עגלי עבודת גלולים) ווייל מען האָט גזייערט דיא מילך מיט דיא מילך וואָס מען האָט גיפונען אין דיא קאַלב וואָס מען האָט איר מקריב גיוועז צוא דיא עבודת גלולים . אונ ביי עבודת גלולים איז אַלין אָסור . אַפילו דאָס איז וויא מיסט איז אויך אָסור (אמר לו) האָט רבי ישמעאל גיזאָגט צוא רבי יהושע (אם כן) אויב אַזוי . אַז דאָ איז דער איסור פון עבודת גלולים (למה לא אסרוה בהנאה) פאַר וואָס האָט מען ניט גיאַסרת די קעז פון די עובדי גלולים אַז מען זאָל פון זייא קיין הנאה ניט האָבין . אַזוי ווי פון עבודת גלולים (השיאו לדבר אחר) האָט רבי יהושע אָנגיהויבין צוא ריידין מיט רבי ישמעאל פון איין אַנדער זאַך . אונ ער האָט אים ניט גיוואָלט זאָגין פאַר וואָס דיא קעז פון אַגעצין דינער איז אָסור ועיין ברע"ב (אמר לו) רבי יהושע האָט גיזאָגט צוא רבי ישמעאל

ישמעאל אחי היאך אתה קורא (שיר א) כי טובים דודיך מיין. או כי טובים דודייך. אמר לו כי טובים דודייך. אמר לו אין הדבר כן שהרי חברו מלמד עליו לריח שמניך טובים: ן אלו דברים של עו"ג אסורין ואין איסורן איסור הנאה. חלב שחלבו עו"ג ואין ישראל רואהו. והפת והשמן שלהן. רבי ובית דינו התירו בשמן. ושלקות וכבשין שדרכן לתת לתוכן

אסור כיון שהבשר בפני עצמו מותר אינו אוסר בחלב אע"פ שמעמידו עד שיתן בו טעם אבל דבר של איסור מעיקרו אוסר בהיתר. אע"פ שאינו נותן בו טעם כל זמן שהוא מעמיד: כי טובים דודיך מיין. הקב"ה אומר כן לכנ"י: אין הדבר כן. אלא כנ"י אמרה לפני הקב"ה ערבים עלי דברי דודיך כלומר תקנות שתקנו וגזרו החכמים יותר מיינה של תורה. מעיקר תורה שבכתב: ן הפת והשמן וכו'. כל הני אסורין משום חתנות ופת של נחתומין התירוהו אבל פת של בעלי בתים לא הותר אלא

להולכי דרכים ובשעת הדחק. והשמן ראו שלא פשט איסורו ונמנו עליו והתירוהו כדמסיק במתניתין: ושלקות. כל דבר שבשלו אותו העו"ג ואפילו בשלו אותו בכליו של ישראל ובפניו שאין לחוש לתערובות איסור ולגיעולי עו"ג אסרוהו משום בשולי עו"ג והוא שלא סייע בו ישראל לא בתחלה ולא בסוף ולא אסרו משום בשולי עו"ג אלא דבר שאינו נאכל כמו שהוא חי ועולה על שלחן מלכים ללפת בו את הפת אבל אם חסר אחת מאלו אין בו משום בשולי עו"ג: וכבשין שדרכן לתת בהן יין. אין איסורן איסור

(ישמעאל אחי) ישמעאל מיין ברודער (היאך אתה קורא) וויא לייענסטו דעם פסוק (כי טובים דודיך מיין) דיא יודין זאגין צוא גאט דיין פריינדשאפט איז ביי אונז בעסער וויא וויין. דודיך מיינט מען גאט (או) אדער דוא לייענסט (כי טובים דודיך) דיא יודין זאגין צוא גאט. דוא האסט צוא אונז אמאהל גיזאגט. אז אונזערע פריינדשאפט צו דיר איז בעסר ווי ויין. און דודיך מיינט מען דיא יודין (אמר לו) האט רבי ישמעאל גיזאגט צוא רבי יהושע. איך לייען כי טובים דודיך (אמר לו) האט רבי יהושע גיזאגט צוא רבי ישמעאל (אין הדבר כן) דיא זאך איז ניט אזוי (שהרי חברו מלמד עליו) ווארום דער אנדערער פסוק לערונט אויף דעם פסוק אז מען זאל לייענען דודיך. ווארום אין אנדערין פסוק שטייט (לריח שמניך טובים) לייענט מען שמניך. יודין זאגין צוא גאט שמניך. דיינע אייל. אזוי דודיך זאגין אויך יודין צוא גאט. אונ רופין אים דודיך. דיינע פריינדשאפט ועיין תי"ט ובספר אפיקי יהודה ח"ש דרוש מ"א: ן (אלו דברים של עובדי גלולים אסורים ואין איסורן איסור הנאה) דיא זאכין פון אגעצין דיגער טאר מען ניט עסן אבער מען מעג הנאה האבין (חלב שחלבו עובד גלולים ואין ישראל רואהו) דיא מילך וואס אגעצין דינער האט גימאלקין. אונ א יוד האט ניט גיזעהן פון וועלכער בהמה ער האט גימאלקין. טאמער פון א טרפה. טרינקען דיא מילך טאר מען ניט. אבער הנאה האבין פון דיא מילך מעג מען (והפת והשמן שלהן) אונ דיא ברויט אונ דיא אייל פון אגעצין דיגער טאר מען ניט עסין. אבער הנאה האבין מעג מען (רבי ובית דינו התירו בשמן) רבי מיט זיין בית דין האבען מתיר גיוועזן צוא עסין דיא אייל פון א עובד גלולים (ושלקות) דאס עסין וואס אגעצין דינער קאכט. אפילו ער קאכט אין יודישע כלים אונ דער יוד שטייט דער ביי דיא גאנצע צייט וואס ער קאכט. אויב דער יוד האט ניט גיהאלפין ביי דעם קאכין. טאר מען דאס ניט עסין ועיין בהרע"ב. אבער הנאה האבין פון דאס עסין מעג מען (וכבשין שדרכן לתת לתוכן יין והומץ) אז אגעצין דינער האט איין גיפרעסטע קרויט אדער אנדערע זאכין. וואס דער שטייגער איז אריין צו

יין וחומץ. וטרית טרופה. וציר שאין בה דגה (כלבית שוטטת בו). והחילק וקורט של חלתית. ומלח סלקונטית. הרי אלו אסורין. ואין איסורן איסור הנאה: ז אלו מותרין באכילה. חלב שחלבו עו"ג וישראל רואהו. והדבש.

הנאה לפי שאין טעם היין ניכר בהן אבל באכילה אסורין: טרית טרופה. מין דגים שטורפין אותן דק דק ואינן ניכרין ואסורים כשלקחו מן העו"ג שמא (נכתש) עמהם דג טמא: וציר שאין בו דגה. דג קטן שנקרא כלבית ודרכו שהוא גדל בתוך (ציר של) דגים טהורים כשיש ציר דג טמא מעורב עמו לא יגדל בו כלבית: והחילק. מין דגים קטנים טהורים ואין להם סנפיר וקשקשת ועתיד לגדל אחר זמן ודגים קטנים טמאים הדומים להם מתערבים עמהם ואינם ניכרים אפילו כשאינה טרופה אבל טרית אין הדגים טמאים דומים לה ולכך שרי כשאינה טרופה: חלתית כך שמה בערבי וחותכין קרעין בסכין ואסורה משום שמנונית דסכין דאג'חריפות'(דחלתי') ממתקת היא טעם דשמנוני' שנבלע בה: ומלח סלקונטית. מלח שכל גדולי רומי אוכלין אותה רגילין לפטם אות' בחלב חזיר ובשומן דגים טמאים והיא גסה ולבנה ביותר: וישראל רואהו. לאו דוקא רואהו אלא כיון דאי קאי חזי ליה אע"ג דכי יתיב לא חזי ליה העו"ג ארתותי מרתית

גיסן אין זייא ווין אדער ווין עסיג. עסין טאר מען דאס ניט. נאר הנאה האבין מעג מען פון זייא (עיין בהרע"ב ותי"ט) (וטרית טרופה) אויב א געצין דינער האט צוא שניטענע שטיקער פיש וואס מען מעג זייא עסין. קויפין פון דעם געצין דינער אונ עסין טאר מען ניט. טאמער איז אריין געמישט שטיקער פון טרפה פיש. אונ וויל זייא זענען צוא שניטען דריבער דער קענט מען ניט וועלכע איז טריף אונ וועלכע איז כשר. אבער הנאה האבען פון זייא מעג מען (וציר שאין בה דגה כלבית שוטטת בו) אונ זאפט פון פיש וואס אין איר שווימט ניט דאס קליינע פישל וואס הייסט כלבית. ווארום אין דיא זאפט פון פיש וואס זענען טהור שווימט ארום דאס קליינע פישל כלבית. אונ אז עס ווערט נאר אריין געמישט אביסול זאפט פון א פיש וואס ער איז טמא. איז שוין ניטא אין דיא זאפט דאס פישל כלבית. דריבער טאר מען ניט עסין דיא זאפט פון פיש ווס אין איר שווימט ניט דאס פישל כלבית. טאמער איז אריין געמישט אין דיא זאפט אנדערע זאפט פון פיש וואס זענען טמא. נאר הנאה האבען פון דעם זאפט מעג מען (והחילק) קליינע פישלאך וואס האבין ניט קיין שופין. אונ זייא זענען כשר ווייל עס וועט אויף זייא ווערין שופין אז זיי וועלין גרויס ווערין. פון דעסטוועגין טאר מען זייא ניט עסין. ווייל עס איז אריין געמישט צווישען זייא קליינע פישלאך וואס זענען טמא אונ מען דער קענט זייא ניט. נאר הנאה האבין פון זייא מעג מען (וקורט של חלתית) חלתית איז א פרי וואס זיא איז שטארק ביטער אדער שטארק זויער אז מען האט אפ געשניטען א שטיקול פון דעם חלתית מיט א טרייפן מעסער. טאר מען ניט עסין דיא שטיקול חלתית. נאר הנאה האבין מעג מען (ומלח סלקונטית) דאס איז אזעלכע זאלץ גרויסע שטיקער וואס מען באשמירט זייא מיט פעטס פון חזיר (הרי אלו אסורים) עסין טאר מען דאס ניט (ואין איסורן איסור הנאה) אבער הנאה צו האבין פון זיי איז ניט אסור: ז (אלו מותרין באכילה) דיא זאכין מעג מען עסין (חלב שחלבו עובד אלילים וישראל רואהו) דיא מילך וואס א געצין דינער האט גימאלקין אונ א איד איז גיוועזין דער בייא אונ האט גיזעהן (עיין בהרע"ב) (והדבש) אז א עובד גלולים ברענגט האניק מעג מען נעמען פון אים אונ עסין

והדברניות אע"פ שמנטפין. אין בהם משום הכשר משקה. וכבשין שאין דרכן לתת לתוכן יין וחומץ. וטרית שאינה טרופה. וציר שיש בה דגה. ועלה של חלתית. וזיתים גלוסקאות המגולגלין. רבי יוסי אומר השלוחין אסורין. החגבים הבאים מן הסלולה אסורין. מן ההפתק מותרין. וכן לתרומה:

תרתיה אמר השתא קאי והוי לי: והדברניות. חלות שרודין מן הכוורת שבהם הדבש אע"פ שהם נוטפות לא חיישינן שמא עירה בהם יין נסך פירוש אחר אשכלות של ענבים אע"פ שהיין נוטף מהן אין בהן משום יין נסך. ואין בהם משום הכשר משקה שיהא מוכשר לטומאה דסתמן לאכילה. ולא ניחא ליה במשקה שנוטף מהן: וטרית שאינה טרופה. ואע"פ שהיא עשויה חתיכות (כשאר) ראש הדג ושדרתו קיימין וניכר שהוא טהור: עלה של חלתית. דלא מפסקי לה בסכין: וזיתים גלוסקאות מגולגלים. זיתים הכנוסים בכלי עגול ומתחממים ונעכרים מאליהן ונעשי' כגלוסקים מגולגלים כמו ביצה מגולגלת שנתחממו: השלחין אסורין. אם נתרככו הזיתים כל כך עד שכשלוקח הזית בידו הגרעין שבתוכו משתלה ונופל מאליו אסורין. דמחמת היין נתרככו. ואין הלכה כר' יוסי: מן הסלולה. מן הסל שלפני החנוני אסורים שמזלף עליהן יין כדי שיתרככו: מן ההפתק. ממקום שכונסן שצוברים אותם שם זה על זה מותרין שאינו מזלף עליהם יין עד שנותן לפניו למכור: וכן לתרומה. וכן כהן החשוד למכור תרומה לשם חולין. כל הנמצא לפניו

(וְהַדְּבֵרָנִיּוֹת) אז א עובד גלולים האט אפ געריסן פון א בוים א צווייגל ווינטרויבן (אף על פי שמנטפין) אפילו עס רינט וויין פון דיא ווינטרויבן. פון דעסטוועגן מעג איד געמען פון אים אונ עסן (אין בהן משום הכשר משקה) אונ דיא וויין וואס רינט פון דיא ווינטרויבן הייסט ניט קיין משקה אז דיא ווינטרויבן זאלין אן גיבריט ווערין טמא צוא ווערין (וכבשין שאין דרכן לתת לתוכן יין וחומץ) אז א עובד גלולים האט איין גיפרעסט קרויט אדער אנדערע זאכין אונ עס איז ניט דער שטייגער אריין צוא גיסען אין זייא וויין אונ ניט ווין עסיג. מעג מען זייא געמען פון עובד גלולים אונ עסן (וטרית שאינה טרופה) אונ דער פיש טרית וואס ער איז ניט צוא שניטען אויף קליינע שטיקלאך. נאר אויף גרויסע שטיקער. אונ מען דער קענט אז ער איז כשר. מעג מען אים געמען פון איין עובד גלולים אונ עסן (וציר שיש בו דגה) אונ זאפט פון פיש וואס שווימט אינוויינג א פישול כלבית. מעג מען געמען דיא זאפט פון איין עובד גלולים אונ עסן (ועלה של חלתית) אונ דיא בלעטער פון דיא פרי חלתית מעג מען אויך געמען פון איין עובד כוכבים אונ עסן. ווארום בלעטער שניידט מען ניט מיט א מעסער נאר מען בייסט מיט דיא הענט (וזיתים גלוסקאות המגולגלין) אויב איין עובד גלולים האט איין גיפרעסט איילבירטען אין א קיילעכדיגע כלי. אונ זייא זענען גיווארין קיילעכדיג אזוי וויא קיכלאך. אונ עס איז אויס גיקוועטשט גיווארען פון זייא בוימאייל. מעג מען זייא עסן. רבי יוסי זאגט (השלוחין אסורין) אויב דיא איילבירטען זענען אזוי ווייך אז מען נעמט דעם איילבירט אין האנט פאלט ארויס דער קערינדיל. טאר מען זייא ניט עסן. ווארום געווים האט דער עובד גלולים אין זייא אריין גיגאסן וויין (החגבים הבאים מן הסלולה אסורין) דיא היישעריקען וואס דער עובד גלולים פאר קויפט זייא פון די קארב וואס שטייט אין קראם. טאר מען ניט עסן. ווייל אז זייא ווערין פאר טריקונט באשפריצט ער זייא מיט וויין (מן ההפתק מותרין) דיא היישעריקען וואס ער פאר קויפט פון שפייכלער מעג מען פון אים קויפען אונ עסן. ווייל דיא זענען פייכט פון זיך אליין מען דארף זייא

אסור שמא הרומה היא. אבל הבא מן האוצר בידייהו. הוסיפו עליהם בבריתא חרב מותר. דאחזוקי מרתת דלמא שמעי רבנן ועצרה וטבעת. והלכה כחכמים. ולא יפקירו כל האוצר: אסורין אלא כשעומדין על פתח המדינה.

פרק ג **כל** הצלמים אסורים. מפני שהן נעבדין פעם אחת בשנה. דברי רבי מאיר. וחכ"א אינו אסור אלא כל שיש בידו מקל. או צפור. או כדור. רשבג"א כל שיש בידו כל דבר: **ב** המוצא שברי אליל של ע"ג. הרי אלו מותרים. מצא תבנית יד או תבנית רגל הרי אלו אסורים מפני שכיוצא בהן נעבד:

פרק ג **כל** הצלמים אסורים. בסתמא: ובכפרים שאין דרכן לעשות צורות לנוי דברי שהם נעבדים פעם אחת בשנה. כשהמם באותה מעלה שהללם עשוים בו דאף ע"ג דאיכא טובא שאינן אלא לנוי אינן נעבדין. ר"מ לטעמי׳ דחיים למיעוטא: כל שיש בידו וכו׳. דהני ודאי נעבדים הם הכל אסורין ואפילו אין בידו דבר דלמפלחינהו עבדי להו: **ב** הרי אלו מותרין. דכי הוו שלמי׳ ספק עבדום ספק לא עבדום. ואפי׳ את"ל עבדום שמא בטלום ולכך שברום והוי ספק ספיקא ולקולא: שכיוצא בהם נעבד. במשום חשיבותייהו אסקלינהו להנך חפלים תבנית יד לבדה הן עושים מעיקרא ועובדין

ניט בשפריצען. אונ אז מען וועט זייא בשפריצען וועלן זייא קאליע ווערין ווען לתרומה אונ אזוי איז דער דין ביא תרומה. אויב אכהן איז חשוד צוא פאר קויפען תרומה אונ זאגין דאס איז חולין. דיא תבואה וואס ליגט פאר דעם כהן אונ ער זאגט דאס איז חולין טאר מען ניט עסין. ווייל מען גלויבט אים ניט. טאמער איז דאס תרומה. אבער דיא וואס ער ברייננגט פון שפייכלער אונ זאגט דאס איז חולין גלויבט מען אים. ווייל ער האט מורא צוא גינארין טאמער וועלין דיא רבנן וויסען אז אין דעם שפייכלער ליגט תרומה אונ ער גינארט מענטשין אז דאס איז חולין. וועלין דיא רבנן צוא געמען פון אים די גאנצע תבואה פון שפייכלער. דריבער אז ער זאגט דאס איז חולין גלויבט מען אים:

פרק ג א (כל הצלמים של עובדי אלילים אסורין) אלע בילדער פון די געצין דינער טאר מען ניט הנאה האבין פון זייא (מפני שהם נעבדין פעם אחת בשנה) ווייל איין מאהל אין יאהר דינט מען צוא זייא (דברי רבי מאיר) אזוי זאגט רבי מאיר (וחכמים אומרים) אונ דיא חכמים זאגין (אינו אסור אלא כל שיש בידו מקל או צפור או כדור) עס איז ניט מער אסור נאר די בילדער וואס האלטין אין האנט אשטעקין אדער אפויגיל אדער אקיילעכדיגע זאך ואדער אשווערד. אדער אקרוין. אדער אפינגערולו צוא די בילדער דינט מען. אבער דיא בילדער וואס האלטען ניט אין האנט אזעלכע זאכין צוא דיא דינט מען ניט. זייא זענען נאר גימאכט גיווארין צו שיינקייט. דריבער זענען זייא מותר. רבן שמעון בן גמליאל זאגט (כל שיש בידו כל דבר) דער בילד ווס האלט אין האנט אזאך. וועס פר אזאך עס איז. דער בילד איז אסור. ווארום צוא אים דינט מען. אבער אזוי אבילד וואס האלט גאר ניט אין האנט. דער בילד איז מותר. צוא דעם דינט מען ניט ער איז גאר גימאכט צוא שיינקייט:

ב (המוצא שברי צלמים הרי אלו מותרים) אז איינער געפינט צוא בראכענע בילדער. מעג מען זייא נעמען פאר זיך (מצא תבנית יד או תבנית רגל) אז מען געפינט אשטיק האלץ אדער איין אנדער זאך וואס איז גימאכט אזוי וויא אהאנט. אדער אזוי וויא אפוס (הרי אלו אסורים) טאר מען דאס ניט האלטין (מפני שכיוצא בהן נעבד) ווייל צוא אזעלכע זאכין דינט מען. דיא האנט אדער דיא פוס איז ניט אפ גיבראכין גיווארין פון אגאנצין בילד.

ג המוצא כלים ועליהם צורת חמה. צורת לבנה. צורת דרקון. יוליכם לים המלח. רשב"ג אומר שעל המכובדין אסורים. שעל המבוזין מותרין. רבי יוסי אומר שוחק וזורה לרוח או מטיל לים. אמרו לו אף הוא נעשה זבל. שנאמר (דברים יג) ולא ידבק בידך מאומה מן החרם:

ד שאל פרוקלוס בן פילוספוס את ר"ג בעכו שהיה רוחץ במרחץ של אפרודיטי. אמר לו כתוב בתורתכם ולא ידבק בידך מאומה מן החרם מפני מה אתה רוחץ במרחץ של

ותם: ג צורת חמה. צורת לבנה. פי' הרמב"ם ז"ל לא שימלא עגול ויאמר זהו שמש או כמין קשת עגול ויאמר זו לבנה אלא שימלא הצורה שמיחסים אלו כוכבי זנים לשמש וירח כמו שאמרו שצורת השמש וירח מלך מעוטר ויושב על עגלה. וכן כל כיוצא בזה: צורת דרקון. צורת נחש שיש לו ציצין וקשקשין בין קשקשיו. הזג ויאומרים שהיא צורה אלוי הלבנה וכיתה עבדת בהוקן הימים ואפילו לרבנן דאמרי

לעיל שאר כל צורות ע"ג מותרין מודו דהך אסירי דאורחייהו נמפלחינהו: שעל המכובדים. כלים נאים שמשמשין לנוי ולכבוד. כגון שירים ונזמים וטבעות וכיוצא בהם: מבוזי'. כגון יורות וקומקומסי' ומחמי חמין ודומיהן והכלס כרשב"ג: וזורה לרוח. שלא יהנה ישראל ממנה: אף הוא. אם יזרנו לרוח גם עתה יש הנאה לישראל ממנו שהיא נעשית זבל:

ד אפרודיטי. צורת כוכב נוגה כך פירש

נאר עס איז גיוועזן גימאכט אהאנט אליין אדער אפוס אליין. אונ צו דיא האנט אדער צוא דיא פוס האט מען געדינט: ג (המוצא כלים ועליהם צורת חמה צורת לבנה צורת דרקון) אז ער געפינט כלים אונ אויף זייא איז גימאהלט דיא צורה וואס מאכין דיא וואס דינגען צו דיא זוהן אדער דיא צורה וואס מאכין דיא וואס דינגען צוא דיא לבנה. אדער אצורה פון אשלאנג וואס האט פלוס פעדערין אונ שופין אויף דעם האלדז אזוי וויא אפיש (יוליכם לים המלח) זאל ער זייא אריין ווארפין אין גיזאלצענעם ים. רבן שמעון בן גמליאל זאגט (שעל המכובדין אסורין) אויב דיא זאכין זענען גימאהלט אויף אזעלכע כלים וואס מען האלט זייא נאר צוא שיינקייט. דינט מען צוא זייא. זענען דיא כלים אסור (שעל המבוזין) אבער אז די זאכין זענען גימאהלט אויף אזעלכע כלים וואס ווערין פאר מיאוסת. אויף אשיסול אדער אטעלער. אונ נאך אזעלכע כלים (מותרין) מעג מען זייא האלטין. רבי יוסי זאגט (שוחק וזורה לרוח או מטיל לים) ער זאל דאס צוא שטויסין אונ פאר שפרייטין צום ווינט. אדער ער זאל אין גאנצין אריין ווארפין אין גיזאלצענעם ים. עס זאל קיינער ניט הנאה האבין פון דיא כלים (אמרו לו) האבין דיא חכמים גיזאגט צו רבי יוסי אז מען וועט פאר שפרייטין אויף דעם ווינט (אף הוא נעשה זבל) וועט דאך ווערין דער פון מיסט. טאמער וועט איד הנאה האבין פון דיא מיסט (שנאמר) אונ עס שטייט אין דיא תורה (ולא ידבק בידך מאומה מן החרם) עס זאל זיך גאר ניט בהעפטין אין דיין האנט פון דיא פאר וויסטע. פון די עבודת גלולים זאלסטו גאר ניט הנאה האבין. אפילו פון דיא מיסט פון דיא עבודת גלולים טאר מען אויך ניט הנאה האבען: ד (שאל פרוקלוס בן פילוספוס את רבן גמליאל בעכו) פרוקלוס בן פילוספוס האט גיפרעגט צוא רבן גמליאל אין עכו (שהיה רוחץ במרחץ של אפרודיטי) רבן גמליאל האט זיך גיוואשין אין דיא באד פון דיא עבודת גלולים אפרודיטי (אמר לו) האט פרוקלוס גיזאגט צוא רבן גמליאל (כתוב בתורתכם ולא ידבק בידך מאומה מן החרם) עס שטייט אין אייער תורה עס זאל גאר ניט בהעפט ווערין אין דיין האנט פון דיא פארוויסטע. דוא זאלסט גאר ניט הנאה האבין פון דיא עבודת גלולים (מפני מה אתה רוחץ במרחץ של

אפרודיטי

פירש הרמב"ם ז"ל : אין משיבין. דברי תורה במרחץ. לפי שאדם עומד שם ערום: היא באתה בגבולי. שהמרחץ קודם לה והמרחץ נעשה לכל הבא לרחוץ. ועוד תשובה אחרת אין אומרין נעשה מרחץ נוי לאפרודיטי. דמרחץ לאו דבר של נוי הוא אלא נעשה אפרודיטי נוי למרחץ. שאפרודיטי משמש למרחץ. הוא טפל והיא עיקר: ביב. חריץ עשוי בקרקע לסולית שופכים לרה"ר :

של אפרודיטי. א"ל אין משיבין במרחץ. וכשיצא א"ל אני לא באתי בגבולה היא באתה בגבולי. אין אומרים נעשה מרחץ לאפרודיטי נוי. אלא אומרים נעשה אפרודיטי נוי למרחץ. ד"א אם נותנין לך ממון הרבה אי אתה נכנס לע"ג שלך ערום. ובעל קרי. ומשתין בפניה. וזו עומדת ע"פ הביב. וכל העם משתינין לפניה. לא נאמר אלא אלהיהם את שנוהג בו משום אלוה אסור. ואת שא"נו נוהג בו משום אלוה מותר: ה הן

ה העו"ג העובדים את ההרים ואת הגבעות. הן מותרין. ומה שעליהם

אפרודיטי) פאר וואס וואשט דוא זיך אין דיא באד פון דיזע עבודת גלולים אפרודיטי (אמר לו) האט רבן גמליאל גיזאגט צוא פרוקלוס (אין משיבין במרחץ) מען טאר ניט ענטפערין אדין אין באד (כשיצא) אז רבן גמליאל איז ארויס גיגאנגען פון באד (אמר לו) האט רבן גמליאל גיזאגט צו פרוקלוס (אני לא באתי בגבולה) איך בין ניט גיקומען אין איר גרענעץ. איך בין ניט גיקומען אין דיא שטוב פון עבודת גלולים (היא באתה בגבולי) דיא עבודת גלולים איז גיקומען אין מיין גרענעץ. אין מיין שטוב ווארום דיא באד איז גימאכט גיווארין פריער. דער נאך האט מען אריין גישטעלט דיא אפרודיטי) דיא באד הייסט מיין שטוב. ווייל זיא איז גימאכט גיווארען פאר אלע מענטשין. אונ פאר מיר אויך. דריבער דארף איך ניט אוועק גייז פון מיין שטוב דורך דיא עבודת גלולים. אונ נאך אזאך וועל איך דיר זאגין (אין אומרים נעשה מרחץ נוי לאפרודיטי) מען זאגט ניט מען וועט מאכען אבאד זיא זאל בשיינען דיא אפרודיטי (אלא אומרים נעשה אפרודיטי נוי למרחץ) נאר מען זאגט מען וועט מאכען דיא אפרודיטי אין באד. דיא אפרודיטי זאל בשיינען דיא באד. איז דאך דיא באד ניט אבעדינונג צוא דיא אפרודיטי. נאר דיא אפרודיטי איז אבעדינונג צו דיא באד. אונ איך האב דאך ניט קיין הנאה פון די אפרודיטי נאר פון די באד (דבר אחר) נאך אזאך וועל איך דיר זאגין (אם נותנים לך ממון הרבה) אפילו מען וועט דיר געבין פיל געלט (אי אתה נכנס לעבודת גלולים שלך ערום ובעל קרי ומשתין בפניה) וועסטו ניט אריין גיין צוא דיין עבודת גלולים נאקעט (וזו) אונ דיא אפרודיטי (עומדת על פי הביב) שטייט ביי דיא רינע (וכל העם משתינין לפניה) אונ אלע מענטשין וואס זענען אין באד זענען משתין פאר דיא אפרודיטי (לא נאמר אלא אלהיהם) דיא תורה האט נאר גיזאגט מען זאל ניט הנאה האבין פון דעם געץ וואס מען האלט אים פאר אגאט (את שנוהג בו משום אלוה אסור) דער געץ וואס מען האלט אים פאר אגאט. טאר מען ניט הנאה האבין פון אים (את שאינו נוהג בו משום אלוה מותר) אבער דער געץ וואס מען האלט אים ניט פאר אגאט. מעג מען פון אים הנאה האבין: ה (העכו"ם העובדים את ההרים ואת הגבעות) דיא עובדי גלולים וואס דינען צוא דיא בערג אונ צוא דיא הויכע ערטער (הן מותרים) דיא בערג אונ דיא הויכע ערטער זענען מותר. מען מעג פון זייא הנאה האבין. מען מעג אויף דיא זייען אונ גראז געמען דיא תבואה פאר זיך (ומה שעליהם אסורים) אונ דיא זאכין וואס ליגען אויף דיא בערג. אונ דאס גיהער צוא דיא עבודת גלולים. אונ דאס איז ניט

מיתרין. ססרים עלמן מוהרין לזריעס ולגלוב מכן אבנים דמחובר לא מיתסר: ומפני מה אשרה אסורה. כלומר כי סיכי דדלפיק אלהיהם על ססרים ולא ססרים אלהיהם ה"נ תחת כל עץ רענן אלהיהם ולא עץ רענן אלהיהם ולמה אסרה תורה דכתיב (דברים ז) ואשריהם תגדעון: מפני שיש בה תפיסת ידי אדם. שאלם נטעו וסבר רבי יוסי שאילן שנטעו ולבסוף עבדו אסור. ות"ק סבר סואיל ובתחלת נטעו לא נתכוין לעובדו

אסורים. שנאמר (דברים ז) לא תחמוד כסף וזהב עליהם ולקחת. רבי יוסי הגלילי אומר (שם יב) אלהיהם על ההרים ולא ההרים אלהיהם. אלהיהם על הגבעות. ולא הגבעות אלהיהם. ומפני מה אשרה אסורה. מפני שיש בה תפיסת ידי אדם. וכל שיש בה תפיסת ידי אדם אסור. אר"ע אני אובין ואדון לפניך. כל מקום שאתה מוצא הר גבוה. וגבעה נשאה. ועץ רענן. דע שיש שם ע"ג: ן מי שהיה ביתו

אין מבודס סעובד. אותו אחר סהות מתוגמ אוסרתו דסוי כמי שעובד לסר ואין סגבה כר' יוסי: אני אובין. אפרש: ואדון לפניך. אחרי שאין לנו לדרוש מיעוט מתחת כל עץ רענן יש לומר שלא נאמ' אלא למסור להם סימנים מקוסטגילים אמוריים לעבוד שם ע"ג כדי שיחפשום ישראל ויבערו. ומשום' דסרים וגבעות מיסא ממעטינ' ממשמעותיס שלא לוס לנו לאבד ססרים. אבל עץ רענן לוס לנו לאבד שנאמר (שם יב) ואשריהם תשרפון באש: ן סמוך

בהעפט צוא דעם בארג. טאר מען ניט הנאה האבן פון זייא (שנאמר לא תחמוד כסף וזהב עליהם ולקחת לך) ווארום עס שטייט אין פסוק דוא זאלסט ניט גלוסטין דיא זילבער אונ גאלד וואס אויף דיא עבודת גלולים. אונ זאלסט דאס ניט נעמען. אונ דער בארג איז דאך אויך אעבודת גלולים. טאר מען ניט נעמען וואס עס ליגט אויף דעם בארג פון וועגן דיא עבודת גלולים. רבי יוסי הגלילי זאגט עס שטייט אין פסוק (אלהיהם על ההרים) זייערע געטער וואס אויף דיא בערג (ולא ההרים אלהיהם) אבער ניט דיא בערג זענען געטער (אלהיהם על הגבעות) זייערע געטער וואס אויף דיא הייך (ולא הגבעות אלהיהם) אבער ניט דיא הייך זענען געטער (ומפני מה אשרה אסורה) פאר וואס איז אסור אבוים וואס מען דינט צו אים עס שטייט דאך אויך אין דיא תורה תחת כל עץ רענן אלהיהם' אונטער יעדער בוים איז זייערע געטער. אונטער דיא בוימער איז זייערע געטער. אבער ניט דיא בוימער זענען געטער. ענטפערט דיא משנה (מפני שיש בה תפיסת ידי אדם) ווייל אמענטש האט אים גיהאלטין מיט זיינע הענט. אמענטש האט אים גיפלאנצט (וכל שיש בה תפיסת ידי אדם אסור) אונ אלין וואס אמענטש האלט מיט דיא הענט. וואס אמענטש פלאנצט אונ מען מאכט דאס פאר אגאט. טאר מען ניט הנאה האבן פון דיא זאך (אמר רבי עקיבא) רבי עקיבא האט גיזאגט (אני אובין ואדון לפניך) איך וועל פאר שטיין אונ וועל בשיירין דיינע רייד פאר דיר. דאס וואס דיא תורה האט גיזאגט אלהיהם על ההרים ועל הגבעות ותחת כל עץ רענן" זייערע געטער וואס אויף דיא בערג אונ אויף דיא הייך אונ אונטער אלע צוייג האפטיגע בוימער. האט נאר דיא תורה גיוואלט בצייכענען דיא יודין או זייא ווען קומען אין ארץ ישראל ווא זייא וועלין געפינען דיא געטער פון דיא כנענים. האט דיא תורה גיזאגט (כל מקום שאתה מוצא הר גבוה וגבעה נשאה ועץ רענן) ווא וועסט געפינען אהויבן בארג אונ אהויבן ארט אונ אצווייג האפטיגען בוים (דע שיש שם עבודת כוכבים) זאלסטו וויסען או דארט איז דא אעבודת גלולים. זאלסטו זיא ארויס נעמען אונ פאר ברענגען: ן (מי שהיה ביתו סמוך לבית עבודת גלולים) ווען איינער האט

סמוך לבית ע"ג ונפל. אסור לבנותו. כיצד יעשה כונס בתוך שלו (ארבע אמות) ובונה. היה שלו ושל ע"ג נדון מחצה על מחצה. אבניו עציו ועפרו. מטמאין כשרץ. שנאמר (דברים ז) שקץ תשקצנו. ר"ע אומר כנדה. שנאמר (ישעיה ל) תזרם כמו דוה צא תאמר לו. מה נדה מטמאה במשא. אף ע"ג מטמא במשא: ז שלשה בתים הן. בית שבנאו מתחלה לע"ג הרי זה

לבית ע"ג. שהיה אחד מכותליו בית ע"ג והבית עצמו נעבד אסור לבנותו שבונה בית לע"ג: כונס. לתוך קרקע שלו: ד' אמות. ואינו מניחו פנוי שנמצא מרבה לע"ג שמרחיב את גבולה אלא ממלא המקום קוצים: היה שלו ושל ע"ג. שמקום עובי הכותל אליו שנו: נדון מחצה על מחצה. אותו חלק של ע"ג אינו עולה בכניסת ד' אמות. אבל חלקו עולה שאם עוביו ב' אמות מונה אמה שלו וכונס ג' אמות בתוך שלו: אבניו ועציו ועפרו. של אותו כותל: מטמאין כשרץ. ואפילו חלקו של ישראל לפי שאין ברירה: כשרץ. שמטמא במגע ואינו מטמא במשא לפי שטומאת ע"ג דרבנן אקילו בה. ואינה מטמאה בכעדשה כשרץ אלא בכזית כמת: רע"א כנדה. ואין הלכה כר"ע אפילו בע"ג עצמה וכ"ש במשמשיה: ז ג' בתים הם. לענין בטול ע"ג: בית שתחלת בנינו לעבודת גלולים. והיו

גיהאט אשטוב גאנט צוא דיא שטוב וואס זיא איז עבודת כוכבים. דיא וואנט פון זיין שטוב איז אויך דיא וואנט פון דיא שטוב וואס מען דינט צוא איר. דיא ביידע שטובין האבין איין וואנט צווישען זייא (ונפל) אונ דיא וואנט איז איין גיפאלין (אסור לבנותו) טאר מען איר ניט צוריק אויף באהען. ווארום ער באהט דאך אשטוב צוא דיא עבודת גלולים (כיצד יעשה) וויא זאל ער טאהן. ער דארף דאך אוואנט צוא זיין שטוב (כונס בתוך שלו ארבע אמות ובונה) ער נעמט ארין דיא וואנט אין זיין פלאץ פיר איילין. אונ דארט שטעלט ער דיא וואנט. אונ דיא פיר איילין זאל ער ניט לאזין ליידיג. נאר ער זאל דארט לייגין שטיינער אונ דערנער אונ אנדערע מיאוסע זאכין (היה שלו ושל עבודת גלולים) אויב דיא ערד וואס דיא וואנט איז דארויף גישטאנען. איז גיוועזען העלפט פלאץ פון דעם יודין אונ העלפט פלאץ איז גיוועזען פון דיא עבודת גלולים (נידון מחצה על מחצה) ווערט גירעכונט העלפט אויף העלפט. אויב דיא גרעב פון דיא וואנט איז גיוועזען צווייא איילין. ווערט גירעכונט איין אייל פאר דעם יוד. אונ ער דארף ארין נעמען אין זיין פלאץ נאך דרייא איילין (אבניו עציו ועפרו מטמאין כשרץ) דיא שטיינער אונ דיא העלצער אונ דיא ערד (דיא ליים אונ וואפנע פון דיא וואנט זענען מטמא אזוי וויא אשרץ. אפילו דעם יודינס חלק אויך (שנאמר) ווארום עס שטייט אין פסוק (שקץ תשקצנו) דוא זאלסט פאר מיאוסן דיא עבודת גלולים אזוי וויא שקצים (וויא אשרץ). רבי עקיבא זאגט (כנדה) דיא שטיינער אונ דיא האלץ אונ דיא ערד פון דיא וואנט איז מטמא אזוי וויא אנדה (שנאמר) ווארום עס שטייט אין פסוק (תזרם כמו דוה) זאלסט זייא פארשפרייטין אונ דער ווייטערין פון דיר אזוי וויא אנדה (צא תאמר לו) זאלסט זאגין צוא דיא עבודת כוכבים גייא ארויס פון מיר (מה נדה מטמאה במשא) אזוי וויא אנדה איז מטמא אז מען טראגט איר. אפילו מען רירט איר ניט אן (אף עבודת גלולים מטמאה במשא) אזוי אעבודת כוכבים איז אויך מטמא אז מען טראגט איר אפילו מען רירט איר ניט אן: ז (שלשה בתים הן) דרייא ערלייא הייזער זענען דא ביי דעם דין פון עבודת גלולים (בית שבנאו מתחלה לעבודת גלולים) אשטוב וואס מען האט איר גיבאהט פון אנהייב זיא זאל זיין עבודת כוכבים מען זאל דינען צוא די שטוב

עובדין את הבית עלמו ה"ז אסור : סיידו מתחלה . מן הסר : לבימוס . להוסיף ע"ג
וכיירו לע"ג . שהיה בנוי מתחלה לדירת אדם עליה : סיידה וכיירה . והיא היתה אלונס
וסיידו שלבנו בסיד וכיירו פתוח וליור : ומועלת : נוטל ישראל מה שחידש . כמאלי
וחידש . או שאדם : נוטל מה שחידש . והאבן מותרת : והעמיד עליה ע"ג . לפי שאם

ואחר כל הבית מותר : הכניס לתוכו ע"ג . לפי שאם ולא הקלהו לאשמיש ע"ג : שלש אבנים הם . לענין בטול : אבן שחצבה

אסור . סיידו וכיירו לע"ג וחידש נוטל מה שחידש . הכניס לתוכה ע"ג והוציאה . הרי זה מותר . שלש אבנים הן . אבן שחצבה מתחילה לבימוס . הרי זו אסירה . סיידה וכיירה לשם ע"ג (וחידש נוטל מה שחידש) . העמיד עליה ע"ג וסילקה . הרי זו מותרת . שלש אשרות הן . אילן שנטעו מתחלה לשם ע"ג . הרי זו אסירה . גידעו ופסלו לשם

ולא הקלה האבן לבימוס : וסילקה . הרי זו מותרת : ואינה לריכה בטול : גדעו . לשם ע"ג לעבוד הגידולים שיגדלו בו מעתה :

הרי זה אסור) באלד וויא מען האט איר אויף גיבאהט איז זיא אסור . אבער אז דיא שטוב איז גיבאהט גיווארין פאר אמענטשין צום וואהנען (סיידו וכיירו לעבודת גלולים) נאר ער האט דיא שטוב גיקאלכט אונ גימאהלט צוא דיא עבודת גלולים . ער זאל דער נאך דינגען צוא דיא שטוב (וחידש) אדער ער האט עפעס בנייט אין דיא שטוב צוא דיא עבודת כוכבים . ער זאל נאך דעם בענייען דינגען צוא דיא שטוב (נוטל מה שחידש) זאל דער יוד אראפ נעמען וואס דער גוי האט בנייט . אדער וואס ער האט גיקאלכט אונ גימאהלט . אונ דיא שטוב איז מותר . איוד מעג אין איר וואהנען (עיין תי"ו) (הכניס לתוכה עבודת גלולים) אויב עבודת גלולים האט איין גיבראכט אין אשטוב אעבודת גלולים זיא זאל דארט שטיין אקליינע צייט (והוציאה) אונ ער האט דיא עבודת גלולים צוא ריק ארויס גינומען (הרי זה מותר) מעג איוד וואהנען אין דיא שטוב (שלש אבנים הן) דרייא ערלייא שטיינער זענען דא בייא דעם דין פון עבודת כוכבים (אבן שחצבה מתחלה לבימוס) אז ער האט אויס גיהאקט אשטיין פון אנהייב פון בארג . ער זאל אויף אים שטעלין אגעץ . אונ מען דינט צום געץ אונ צום שטיין (הרי זו אסורה) ווערט דער שטיין באלד אסור . אפילו מען האט נאך ניט גישטעלט דעם געץ אויף דעם שטיין . איז אויך דער שטיין אסור (עתי"ט) (סיידה וכיירה לשם עבודת גלולים) אבער אז ער האט גיהאט אשטיין פון לאנג אונ ער האט איר וייס גימאכט מיט קאלך אונ גימאהלט צוא דיא עבודת גלולים (וחידש) אדער ער האט עפעס בענייט דעם שטיין צוא דיא עבודת גלולים נאך דעם קאלכין אונ מאהלין אונ בענייען זאל ער דינגען צוא דעם שטיין (נוטל מה שחידש) זאל דער יוד אראפ נעמען וואס דער עובד גלולים האט בענייט . אונ דער יוד מעג ניצען מיט דעם שטיין (העמיד עליה עבודת גלולים) אויב אעובד גלולים האט גישטעלט אגעץ אויף דעם שטיין . ער זאל דארט שטיין אקליינע צייט (וסילקה) אונ ער האט דעם געץ אראפ גינומען (הרי זו מותרת) מעג איוד ניצען דעם שטיין (שלש אשרות הן) דרייא ערלייא בוימער זענען דא בייא דעם דין פון עבודת גלולים (אילן שנטעו מתחלה לשם עבודת גלולים הרי זה אסור) אבוים וואס מען האט אים גיפלאנצט פון אנהייב צוא עבודת גלולים . כען זאל דינען צוא אים . איז ער באלד אסור . אויב דער בוים איז ניט גיפלאנצט גיווארין צוא דיא עבודת גלולים נאר (גידעו ופיסלו לשם עבודת גלולים) ער האט ארום גיהאקט דיא צווייגין . אונ דיא נייע

נוטל מה שהחליף. שענפים שגדלו במקום כל שיש תחתיה ע״ג אין זו אשרה. ואין אותן שגדעו ושורפן כדין אשרה. ושאר הלכה כר״ש: ח לא ישב בצלה. כאי לא מותר: איזו היא אשרה. בגמרא מפרש אתו תחת נוף שהאשרה קאמר דלא הוי מאי דאשלם אשרות דתנן לעיל קאי והכי קתני ג׳ למתני תו ואם ישב טהור דהא קתני סיפא אשרות הן. שתים דברי הכל. ואחת מחלוקת ר״ש ורבנן. ואיזו אשרה שנחלקו ר״ש ורבנן. כל שיש תחתיה ע״ג. דרבנן קרו לה אשרה ואסרי לה כ״ז שיש ע״ג תחתיה. ור״ש אומר אינה אשרה אלא כל שעובדין אותה אבל דאם עבר טמא אלא מן האילן והלאה דכשהחמה במזרח או במערב יש לכל דבר צל ארוך: לא יעבור תחתיה. תחת כסוף מהאילן שהאילן מאהיל עליו ואם עבר טמא: היתה גוזלת את הרבים. שנופה נוטה

לשם ע״ג. והחליף. נוטל מה שהחליף. העמיד תחתיה ע״ג וביטלה הרי זה מותר. איזו היא אשרה. כל שיש תחתיה ע״ג. רבי שמעון אומר כל שעובדין אותה. ומעשה בצידון באילן שהיו עובדין אותו ומצאו תחתיו גל. אמר להן רבי שמעון בדקו את הגל הזה. ובדקוהו ומצאו בו צורה. אמר להן הואיל ולצורה הן עובדין נתיר להן את האילן: ח לא ישב בצלה. ואם ישב טהור. ולא יעבור תחתיה. ואם עבר טמא. היתה גוזלת את הרבים.

צווייגן וואס וועלין אויף וואקסין זאל ער דינען (והחליף) אונ עס איז אויף כגיוואקסן נייע צווייגן (נוטל מה שהחליף) זאל ער אראפ האקין דיא נייע צווייגן וואס האט גיוואקסן זינט דעם ארט וואו ער האט דיא אלע צווייגן אפ גיהאקט. אונ זאל זייא פאר ברענגען. אונ דער בוים איז מותר (העמיד תחתיה עבודת גלולים) אויב ער האט גיפלאנצט אבוים אונטער אים זאל שטיין אגעץ. אונ דער בוים איז אויף גיוואקסן. אונ ער האט גישטעלט דעם געץ אונטער דעם בוים (וביטלה) אונ ער האט דעם געץ צוא בראכין (הרי זה מותר) איז דער בוים מותר ועתי״ט ותי״ (איזו היא אשרה) ביא וועלכין בוים פון דיא דבייא בוימער קריגט רבי שמעון מיט דיא רבנן (כל שיש תחתיה עבודת גלולים) ביא דעם בוים וואס אונטער איר שטייט דער געץ. דיא רבנן זאגין דער בוים איז אסור. רבי שמעון זאגט (כל שעובדין אותה) אז מען דינט צום בוים איז דער בוים אסור. אבער אז צום בוים דינט מען גיט נאר דיא עבודת כוכבים שטייט אונטער דעם בוים. איז דער בוים גיט אסור (ומעשה בצידן באילן שהיו עובדין אותו) אין צידן איז גיוועזן אבוים וואס מען האט צוא אים גידינט (ומצאו תחתיו גל) אונ מען האט גיפונגען אבארג אונטער דעם בוים (אמר להן רבי שמעון בדקו את הגל הזה) האט רבי שמעון גיזאגט צוא דיא יודין פון צידן זעהט וואס איז דא אין דעם בארג (ובדקוהו ומצאו בו צורה) אונ זייא האבין גיזוכט אונ האבין גיפונגען אגעץ אין דעם בארג (אמר להן) האט רבי שמעון גיזאגט צוא זייא (הואיל ולצורה הן עובדין) ווייל זייא דינען צוא דעם געץ גיט צום בוים (נתיר להם את האילן) וועלין מיר מתיר זיין דעם בוים ועיין היטב בהרע״ב ותי״ ודו״קו: ח (לא ישב בצלה) איזד טאר גיט זיצען אין דעם שאטין פון אבוים וואס מען דינט צוא אים אדער אונטער אים שטייט אגעץ. אפילו אין דעם שאטין וואס איז לייגגער ווי דער בוים. טאר מען אויך גיט (ואם ישב טהור) אונ אויב ער איז גיזעסין אין דעם שאטין וואס לייגגער וויא דער בוים. איז ער טהור (ולא יעבור תחתיה) אונ ער זאל ניט גיין אונטער דיא צווייגן פון דעם בוים (ואם עבר טמא) אונ אויב ער איז גיגאנגען אונטער דיא צווייגן. איז ער טמא (היתה גוזלת את הרבים) אויב דיא צווייגן פון בוים האבין גיגזלה׳ט פיל מענטשין. דיא צווייגן גייען ארויין אין גאס

ועבר תחתיה. טהור. וזורעין תחתיה ירקות בימות הגשמים אבל לא בימות החמה. והחזרין לא בימות החמה ולא בימות הגשמים. רבי יוסי אומר אף לא ירקות בימות הגשמים. מפני שהנמייה נושרת עליהן. והוה להן לזבל: ט נטל ממנה עצים אסורין בהנאה. הסיק בהן את התנור. אם חדש יותץ. ואם ישן יוצן. אפה בו את הפת. אסורה בהנאה. נתערבה

לרה"ל: טהור. דטומאה דרבנן היא והיכא דגולת הרבים לא גזרו רבנן: ירקות בימות הגשמים. שהאילן קשה להם שמונע החמה מלבא: אבל לא בימות החמה. שהצל יפה להם: והחזרין. חזרת. ובערבי חס"א: לא בימות החמה ולא בימות הגשמים. שהצל יפה להם לעולם: שהנמייה. עלין הנושרין מן האילן בימות הגשמי׳ ובגמ׳ פריך דהא שמעינן ליה לר׳ יוסי דאמר זה וזה גורם מותר לעיל בפרקין גבי מפרר וזורה לרוח ואע"פ שנעשה זבל דהכא שהסיתר והאיסור שניהם גורמין להביא הדבר כגון שהקרקע של היתר והזבל של ע"ג של איסור גורמין לצמיחת הירקות סבירא ליה לר׳ יוסי שהוא מותר. והיכי קאסר הירקות הכא מפני שהנמייה נושרת עליהן. ומשני שר"י הכא לדבריהן של רבנן קאמר לדידכו דאמריתו זה וזה גורם אסור. היה להם לאסור הירקות מפני שהנמייה נושרת עליהן והיא טוב להם לזבל ורבנן סברי שאני הכא שאין האילן של ע"ג מועיל לירק, כלום שמה שמשביח להם בנמייה. פוגם להם בצל. והלכה כרבי יוסי דזה וזה גורם מותר: ט נטל ממנה. מן האשרה: חדש יותץ. שהסיסק הראשון שמסיקין התנור הוא מחסנו ומחזיקו והרי נתקן באיסורי הנאה. והא מתני׳ אתי אליבא דמ"ד זה וזה גורם אסור. ואין הלכה. הלכך בין חדש בין ישן יוצן. שלא יאפו בו את הפת בהיסק זה עד שיצטנן התנור כדי שלא יהנה מעצי איסור: הפת אסורה. בגמרא

(ועבר תחתיה) אונ איינער איז גינאנגען אונטער דיא צווייגן (טהור) איז ער טהור (וזורעין תחתיה ירקות בימות הגשמים) מען מעג פארזייען גרינוואַרג אין דיא פעלד וואס אונטער דיא צווייגן. אום ווינטער (אבל לא בימות החמה) אבער ניט זומער. ווייל ווינטער מאכט דער שאטין פון דיא צווייגן קאלייע דיא גרינוואַרג, ער לאזט ניט צוא קומען דיא וואַרעם. אונ זומער ווייל עס איז היים איז דער שאטין גוט צוא דיא גרינוואַרג (והחזרין לא בימות החמה ולא בימות הגשמים) חזרת ומערעטיך טאר מען ניט פר זייען אונטער דיא צווייגן ניט זומער אונ ניט ווינטער. ווייל דער שאטין איז איביג גוט צוא דיא חזרת. (רבי יוסי זאגט (אף לא ירקות בימות הגשמים) גרינוואַרג טאר מען ניט פאר זייען אונטער דיא צווייגן אפילו אום ווינטער (מפני שהנמיה נושרת עליהן והיה להן לזבל) ווייל ווינטער פאלין אראפ דיא בלעטער פון דיא צווייגן אויף דיא ערד וואו דיא גרינוואַרג וואקסט. אונ דיא בלעטער ווערין פאר פוילט עס ווערט פון זייא מיסט. וואקסין דיא גרינוואַרג בעסער (ועיין בהרע"ב): ט (נטל ממנה עצים אסורין בהנאה) אויב איינער האט גינומען האלין פון אצוים וואס מען דינט צוא אים. טאר מען ניט הנאה האבין ופון דיא האלץ (הסיק בהן את התנור) אויב ער האט גיהייצט אהויבין מיט האלץ (אם חדש) אויב דער הויבין איז גיוועזין אנייער. וואס דער הייצין האט צוים געטריקנט דעם הויבין אונ האט אים גישטארקט (יותץ) זאל מען דעם הויבין צוא שטויסין (ואם ישן) אויב דער הויבין איז אאלטער (יוצן) זאל מען ווארטין ביז דער הויבין וועט קאלט ווערין. דער נאך זאל מען אים הייצין מיט כשרה האלץ. אונ מען מעג באקין אין אים (אפה בו את הפת) אויב ער האט גיבאקט ברויט אין דעם הויבין פאר דעם פלאם פון דיא האלץ וואס וועגען אסור (אסורה בהנאה) טאר מען ניט הנאה האבין פון דיא ברויט (נתערבה באחרות) אויב דיא

באחרות. כולן אסורות בהנאה. רבי אליעזר אומר יוליך הנאה לים המלח. אמרו לו אין פדיון לע"ג. נטל הימנה כרכר אסור בהנאה. ארג בו את הבגד (הבגד) אסור בהנאה. נתערב באחרים ואחרים באחרים. כולן אסורין בהנאה. רבי אליעזר אומר יוליך הנאה לים המלח. אמרו לו אין פדיון לע"ג:

י כיצד מבטלה. קירסם וזירד. נטל ממנה מקל או שרביט. אפילו עלה.

קאמר וסוא שהאבוקס כנגדו שכל שעה שהיה פת נאפס היה דולק האור בפי התנור ואופהו. והיה נכנס מן האיסור בשעה שהיה האיסור בעין ויש שבח עליה בפת: יוליך הנאה לים המלח. דמי ככר שנתערב: כרכר. יש לאורגים עץ עשוי כמין מחט של סקאין ומעבירין אותו על השתי כשהוא מתוח לפניהם באריגה. ואשמעי' מתני' פלוגתא דר"א ורבנן בהני תרתי דאי אשמועינן בקמייתא ה"א בהך קאר"א משום דבעידנא דקא גמרה פת אקני ליה איסורא. אבל כרכר דא"הא לאיה רא בעיניה. אימא מודה להו לרבנן. ואי אתמר בהאיך בהא קאמרי רבנן אבל בקמייתא אימא מודו ליה לר"א לריכא. והלכה כר"א ואפילו חבית של יין נסך שנתערבה בחביות של יין של היתר מוליך דמי אותה חבית ליה המלח והשאר כולן מותרות בהנאה: י כיצד מבטלה. מגרי לאשרה: קירסם. קסמים יבשים שבאילן נטלן לצרכו לשרוף: וזירד. כרת ענפים לחים

ברויט איז צוא מישט געווארין מיט אנדערע ברויט כשרה. אונ מען דער קענט ניט (כולן אסורות בהנאה) זענען אלע ברויט אסור אונ מען טאר ניט הנאה האבין פון זייא. רבי אליעזר זאגט (יוליך הנאה לים המלח) ער זאל נעמען געלט וויא פיל דער ברויט וואס מען טאר ניט הנאה האבין פון אים איז ווערט. אונ זאל דיא געלט אריין ווארפין אין ים המלח. ווייל מען מענין הנאה האבין פון אלע ברויט (אמרו לו) האבין דיא חכמים גיזאגט צוא רבי אליעזר (אין פדיון לעבודת אלילים) מען קען ניט אויס לייזין דעם איסור פון עבודת גלולים אויף געלט. דער איסור זאל מותר ווערין (נטל הימנה כרכור) אז ער האט גינומען אשטיקול האלץ פון דעם בוים וואס מען דינט צוא אים אונ ער האט גימאכט פון דיא שטיקול האלץ אזוי אשיפול וויא דיא וועבער ווארפין דורך דעם וועבער פאדים (אסור בהנאה) טאר ער ניט הנאה האבען פון דעם שיפול (ארג בו את הבגד) אויב ער האט גיוועבט אקלייד מיט דעם שיפול (הבגד אסור בהנאה) טאר מען ניט הנאה האבען פון דיא קלייד (נתערב באחרים) אויב דיא קלייד איז צוא מישט גיווארען מיט נאך קליידער אנדערע (ואחרים באחרים) אונ איין קלייד פון דיא צוא מישטע איז צוא מישט גיווארען מיט נאך קליידער אנדערע (כלן אסורין בהנאה) טאר מען ניט הנאה האבין פון דיא אלע קליידער. רבי אליעזר זאגט (יוליך הנאה לים המלח) ער זאל נעמען געלט וויא פיל דיא ערשטע קלייד איז ווערט. אונ זאל דיא געלט אריין ווארפין אין דעם ניזאלצענעם ים. ווייל מען מעגין הנאה האבען פון אלע קליידער (אמרו לו) האבען דיא חכמים גיזאגט צוא רבי אליעזר (אין פדיון לעבודת גלולים) מען קען ניט אויס לייזין דעם איסור פון עבודת גלולים אויף געלט. דער איסור זאל מותר ווערין: י (כיצד מבטלה) וויא אזוי איז איין עובד גלולים מבטל דעם בוים וואס ער האט געדינט צוא אים (קירסם) אז ער האט אפ גיהאקט דיא טרוקענע צווייגין פון דעם בוים צוא פאר ברענגען זייא (וזירד) אדער ער האט אפ גיהאקט דיא פייכטע צווייגין פון דעם בוים (נטל ממנה מקל) אדער ער הט אפ גיבראכין אשטעקיל פון דעם בוים (או שרביט) אדער ארוט (אפילו עלה) אפילו אבלאט (הרי זו

נאים שבה: שפאה. תרגום ואכות אותו אמות מן המרקולים וידוע דלאו מיניה נפל
מאון (דברים ט) ושפית יתיה: לצורכה. ובהא קאמר רבי ישמעאל דג' אבנים אסורות
כדי ליפותה. ואין מבטל ע"ג אלא מל"י גדול שאין מרקולים פחות מג' אבנים ושאין
ובן דעת שידע בטיב ע"ג ומשמשיה. ואפי' מרקולים קטן בצד מרקולים גדול. וקטן
אם בטלם בע"כ סנעשה בצד גדול
ע"ז מבוטלת: עבדי לי' בכל דהו ואין

הרי זו בטלה. שפייה לצרכה אסורה. שלא לצרכה מותרת:

פרק ד רבי ישמעאל אומר שלש אבנים זו בצד זו. בצד מרקולים אסורות ושתים מותרות. וחכמים אומרים שנראות עמו אסורות.

רבי ישמעאל. זו בצד זו. וכ"ש אחת ע"ג שתים שזו עיקר מרקולים. מרקולים שם ע"ג סנקרא בלשונם

חושפין שיהיה אחת ע"ג שתים. ורבנן סברי אין עושין מרקולים קטן בצד מרקולים גדול. הלכך נראות עמו כלו' סמוכות לו.

מערקורים: בצד מרקולים. בצד ד' אמות דהיכא למימר דממיה נפל. בין ב' בין ג' של מרקולים כלומר שהאבנים רחוקות ד' אסורים. אין נראות עמו מותרות. והלכה

(שפייה) אז ער בוים פון דעם כוכבים עבודת איסור דער געווארען בטל שוין איז (בטלה) בוים דעם מאכען צוא שיין. ארעטוועגן פון (לצורכה) בוים דעם גיהאקט ארום האט ארום הט ער אז אבער (שלא לצורכה) בוים דעם פון האבען הנאה ניט מען טאר (אסורה) אין (מותרת) בוים דעם מאכען צוא קאליע נאר. ארעטוועגן פון ניט בוים דעם גיהאקט ; אים פון האבען צוא הנאה מותר בוים דער שוין

שטיינער דרייא געפינט מען אז (בצד זו) זו אבנים שלשה) זאגט ישמעאל רבי א ד פרק אויף ליגט שטיין איין אדער אנדערן דעם געבין איינער ערד די אויף ליגען די געבין (בצד מרקולים) אנדערן דעם ביא איינער ליגען זיא וואס שטיינער צווייא עבודת געוועזן איז מרקולים (דער מרקולים פון וויט איילין פיר מרקולים כוכבים עבודת דרייא אדער. פארין מענטשין וואס וועג מיטען אויף שטיין איין גילייגט האט מען. כוכבים ביידע די אויף שטיין איין און אנדערן דעם געבין איינער שטיינער צווייא. שטיינער דרייא די זענען (אסורות) אשטיין צוא ליינט ביי פאר גייט עס ווער און. שטיינער דרייא פון כוכבים עבודת איין גימאכט האט מען. מרקולים אבזונדער איז דאס ווייל. אסור שטיין איין ליגט וואס גלולים עבודת אנדערע די געבין. אנדערן געבין איינע שטיינער אבער (ושתים מותרות) אגרויסע געבין כוכבים עבודת אקליינע הייסט דאס. צווייא אויף . ניט מען מאכט שטיינער צווייא פון אמרקולים ווארום. מותר זענען שטיינער צווייא ניט וואלטין זיא ווארום. ניט אויך זיא זענען מרקולים דעם פון גיפאלען אראפ און (והחכמים אומרים גלולים עבודת די צוא ניט דאס גיהער געוויס. איילין פיר וויט פאלין . כוכבים עבודת בזונדער קיין ניט אויך זענען שטיינער דרייא אפילו. זאגין חכמים די און (שנראות עמו אסורות נאר. אגרויסע נעמין גלולים עבודת אקליינע ניט מאכט מען ווארום ניט זענען זיא. מרקולים דעם מיט איינם וויא גיזעהן ווערין שטיינער דרייא די אויב גיפאלין אראפ זענען זיא זיין קען עס אייל אהאלב נאך אדער אאייל נאר אים פון וויט (עמו נראות ושאין) אסור אויך איז שטיין איין אפילו און. אסור זיא זענען. מרקולים דעם פון וויט זענען זיא. מרקולים דעם מיט איינם וויא גיזעהן ניט ווערין שטיינער די אז אבער גיפאלין אראפ זענען זיא אז זיין ניט קען עס וואס. איילין דרייא אדער צווייא אים פון אויף שטיין איין ליגט עס אז אבער. געטען זיא מען מעג (מותרות) מרקולים דעם פון
צווי־

ושאין נראות עמו מותרות: ב מצא בראשו מעות. כסות. או כלים. הרי אלו מותרין. פרכילי ענבים. ועטרות של שבלים. ויינות. ושמנים. וסלתות. וכל דבר שכיוצא בו קרב על גבי המזבח. אסור: ג ע"ג שהיה לה גינה. או מרחץ. נהנין מהן שלא בטובה. ואין נהנין מהן בטובה. היה שלה ושל אחרים. נהנין מהן בין בטובה ובין שלא בטובה: ד ע"ג של מצרי. אסורה מיד. ושל ישראל. אין אסורה עד שתיעבד. מצרי מבטל ע"ג שלו. ושל חברו. וישראל אין מבטל ע"ג של מצרי. המבטל ע"ג ביטל משמשיה.

נכנסים: ב מצא בראשו. של מרקוליס: מעות כסות. או כלים. הרי אלו מותרים. והוא שלא יהיו מונחין לנוי כגון שיהיו המעות מונחים בכיס קשור ותלוי לו על צוארו. כסות מקופלת ומונחת על כתפו או על ראשו. כלים כמו מונחים על ראשו. שכל אלו אינם דרך נוי: ג שלא בטובה. שלא יעלה שכר לעובד ע"ג: ד ע"ג של מצרי אסורה מיד. דכתיב (דברים ז) פסילי אלהיכם מפסלו משעה שנעשו לאלהות: ושל ישראל עד שתיעבד. דכתיב (שם כו) ושם בסתר עד שיעשה לו דברים של סתר כלומר שיעבדנה. שכישראל אינו עובד ע"ג אלא בסתר מפני שמתירא. מב ד: מצרי מבטל ע"ג שלו. דכתיב פסילי אלהיהם תשרפון באש כשהן נוהגין בהן מנהג אלהות אבל אם בטלום הרי אלו מותרים: ושל ישראל. בזמן שיש לו בה שותפות. ואין כן הלכה. דמצרי אין מבטל ע"ג של ישראל אפילו יש לו בה שותפות: וישראל אינו מבטל ע"ג של מצרי. ואפילו

צווייא. טאר מען ניט געמען. וואָרום אזוינע עבודת כוכבים געבין אזוינע עבודת כוכבים מאכט מען יא: ב (מצא בראשו מעות כסות או כלים) אז ער האט געפונען אויף דעם מרקולים געלט. אָדער אקלייד. אָדער כלים (הרי אלו מותרים) מעג ער זייא נעמען (פרכילי ענבים) אז ער האט געפונען אויף דעם מרקולים אצווייגיל ווייטרויבן (ועטרות של שבלים) אָדער אקרוין פון זאנגען (ויינות ושמנים וסלתות) אָדער וויין. אָדער אייל. אָדער מעהל (וכל דבר שכיוצא בו קרב על גבי המזבח) אונ אלע אנדערע זאכען וואס אזעלכע זאכען איז מען מקריב אויף דעם מזבח (אסור) טאר מען דאס ניט געמען: ג (עבודת גלולים שהיה לה גינה) אויב דיא עבודת גלולים האט געהאט אגארטין (או מרחץ) אָדער אבאד (נהנין מהן שלא בטובה) מעג מען הנאה האבין פון דעם גארטין אָדער פון דיא באד. נאר ער זאל ניט בצאהלין פאר דיא הנאה. אונ זאל ניט זאגין אדאנק (ואין נהנין מהן בטובה) אָבער אז מען דארף בצאהלין פאר דיא הנאה אָדער מען דארף באנקען. טאר מען ניט בצאהלין אונ ניט דאנקען (היה שלה ושל אחרים) אָבער אז דער גארטין אָדער די באד געהער צוא דיא עבודת גלולים אונ נאך צו איין אנדער מענטש (נהנין מהן בין בטובה ובין שלא בטובה) מעג מען פון זייא הנאה האבען סיי מען דארף באנקען אונ סיי מען דארף ניט דאנקען (ועת"ז): ד (עבודת גלולים של עכו"ם) אויב איין עובד גלולים מאכט אגעץ (אסורה מיד) באלד ווייא ער האט אים געמאכט. אפילו ער האט נאך ניט געדינט צוא אים. איז ער שוין אסור (ושל ישראל) אונ אויב איד האט געמאכט אגעץ (אינו אסורה עד שתיעבד) איז דער געץ אנדערש ניט אסור ביז מען דינט צוא אים (עכו"ם מבטל עבודת גלולים שלו ושל חברו) איין עובד גלולים קען מבטל זיין זיין געץ אונ דעם געץ פון זיין חבר (וישראל אין מבטל עבודת גלולים של עכו"ם) אונ איד קען ניט מבטל זיין דעם געץ פון איין עובד גלולים אונ זיין אייגענם געץ קען ער אויך ניט מבטל זיין (המבטל

ביטל משמשיה. משמשיה מותרין. והיא אסורה: ה כיצד מבטלה. קטע ראש אזנה. ראש חוטמה. ראש אצבעה. פחסה. אע"פ שלא חסרה. בטלה. רקק בפניה. השתין בפניה. גררה. וזרק בה את הצואה. הרי זו אינה בטילה. מכרה. או משכנה. רבי אומר ביטל. וחכ"א לא ביטל: ו ע"ג שהניחוה עובדיה. בשעת שלום מותרת. בשעת מלחמה אסורה. בימוסיאות של מלכים הרי אלו מותרות. מפני שמעמידין אותם בשעה

נתן לו המלך רשות: ה פחסה. בפניה מעכה בקורנס עד שהסיר צורת פניה: גררה. סחוב והלך בתוך הטיט: אינה בטילה. דלפום שעה רתח עלה והדר פייס לה: רבי אומר בטלה. פלוגתא דרבי ורבנן כשמכרה למצרי. אבל מכרה לישראל לדברי הכל בטלה. והלכה כחכמים: ו שהניחוה עובדיה. ואין דעתם לחזור: בשעת שלום מותרת. הואיל ויכלו לדעת ולא נטלוה עמהם בטלוה: בימוסיאות של מלכים. אבני גזית המתוקנות בדרך מהלך המלך וכשהמלך עובר שם מושיבין שם ע"ג והוא משתחוה לה ובגמ' מפ' מפני שמניחין

(עבודת גלולים) אז איין עובד גלולים איז מבטל דעם געץ (ביטל משמשיה) דיא וואס בעדינגען צום געץ ווערין שוין בטל פון זיך אליין (ביטל משמשיה) אבער אז ער הט מבטל גיוועז דיא וואס בעדינגען צום געץ (משמשיה מותרין) דיא וואס האבין בעדינט צום געץ זענען בטל גיווארין. אונ מען מעג הנאה האבען פון זייא (והיא אסורה) אונ דער געץ איז אסור. פון דעם געץ טאר מען ניט הנאה האבען: ה (כיצד מבטלה) וויא איז מען מבטל אנגעץ (קטע ראש אזנה) אז ער האט אפ גיהאקט אשטיקול פון אויער (ראש חוטמה) אדער דעם שפיץ נאז (ראש אצבעה) אדער אשפיץ פינגער (פחסה) אדער ער האט אקלאפ גיטאהן מיט אהאמער אויף דעם פנים. אונ דיא צורה איז קאליע גיווארין (אף על פי שלא חסרה) אפילו עס פעלט גאר ניט פון דיא צורה (בטלה) האט ער איר שוין מבטל גיוועז. אונ מען מעג פון איר הנאה האבין (רקק בפניה) ער האט געשפיגען (השתין בפניה) אדער ער האט משתין גיוועז (גררה) אדער ער האט איר גישלעפט (וזרק בה את הצואה) אדער ער האט גיווארפין צואה (הרי זו אינה בטלה) ווערט ניט בטל דיא עבודת כוכבים (מכרה משכנה) אויב ער האט פאר קויפט דיא עבודת כוכבים אדער ער האט איר גיגעבין פאר אמשכון (רבי אומר ביטל) רבי זאגט ער האט איר מבטל גיוועז (וחכמים אומרים לא ביטל) אונ די חכמים זאגין ער האט ניט מבטל גיוועז: ו (עבודת גלולים שהניחוה עובדיה) עבודת כוכבים וואס האבין איר פאר לאזט. דיא וואס האבין איר גע׳דינט. זייא זענען אוועק גיגאנגען אין איין אנדער שטאט אונ האבין דיא עובדת גלולים גילאזין. זיי האבין איר ניט מיט גינומען (בשעת שלום) אויב די צייט איז גיוועז שלום (מותרת) איז זיא מותר. געווים האבין זייא איר מבטל גיוועז (בשעת מלחמה) אבער אז זייא זענען אוועק פון דיא שטאט ווייל דארט איז גיוועז אמלחמה. אונ האבין דיא עבודת כוכבים ניט מיט גינומען (אסורה) איז דיא עבודת כוכבים אסור. ווייל זייא האבין זיך גיאיילט צום אנטלויפין דריבער האבין זייא איר ניט מיט גינומען. אבער זייא האבין איר ניט מבטל גיוועז עת"י (בימוסיאות של מלכים) פאר צייטין פלעגט מען לייגין פיר קאנטיגע שטיינער אויף ביידע זייטין וועג. אונ אז מען פלעגט וויסען אז דער מלך וועט פארין דורך דיא וועג. פלעגט מען שטעלין געצין אויף דיא שטיינער אונ דער מלך פלעגט זיך בוקין צוא זייא (הרי אלו מותרות) דיא שטיינער זענען מותר (מפני שמעמידין אותה בשעה שהמלכים עוברים) ווייל מען שטעלט יאר דיא געצין ווען דער מלך פארט דורך. אונ אזאהל פארט דער מלך

:אר

אותה כלומר אינן מיוחדות להושיב שם ע"ג כל שעה אלא בשעה שהמלכים עוברים. ופעמים שהמלכי' עוברים בדרך אחרת ואין מושיבין אותה שלכך לאו משמשי ע"ג נינהו: ז אף אנו מחזיקין ידיהם של אלו. שעובדים לחמה וללבנה שהיינו רואים שאלו ע"ג חרבו מעלמן ואלו קיימות. והיינו מודים לאלו: ח גת בעוטה. שבעטה ודרכה מצרי: אע"פ שהוא נוטל בידו ענבי' מתוך

שהמלכים עוברים: ז שאלו את הזקנים. אם אין רצונו בע"ג. למה אינו מבטלה. אמרו להן אלו לדבר שא"צ לעולם בו היו עובדין. היה מבטלו. הרי הן עובדין לחמה וללבנה. ולכוכבים. ולמזלות. יאבד עולמו מפני השוטים. אמרו להן אם כן יאבד דבר שאין צורך לעולם בו. ויניח דבר שצורך העולם בו. אמרו להן אף אנו מחזיקין ידי עובדיהם של אלו. שאומרי' תדעו שהן אלוהות. שהרי הן לא בטלו: ח לוקחין גת בעוטה מן המצרי אף ע"פ שה"א נוטל בידו ונותן לתפוח.

נאר דורך איין אנדער וועג אונ ער פאר לאזט דיא געצין. איז ער זייא דאך מבטל. דריבער זענען דיא שטיינער מותר ועיין בהרע"ב ותי"ט ות"י: ז (שאלו את הזקנים ברומי) מען האט גיפרעגט דיא זקנים אין רוים (אם אין רצונו בעבודת גלולים) אויב גאט וויל ניט דיא עבודת כוכבים (למה אינו מבטלה) פאר וואס איז ער זי ניט מבטל (אמרו להם) האבין דיא זקנים געענפערט (אלו לדבר שאין צורך לעולם בו היו עובדין) ווען זיי וואלטין געדינט צוא אזוי אזאך וואס דיא וועלט דארף זיא ניט (היה מבטלו) וואלט דאס גאט מבטל געוועזן (הרי הן עובדין לחמה וללבנה ולכוכבים ולמזלות) זייא דינען אבער צוא דיא זוהן אונ צוא דיא לבנה אונ צוא די שטערין אונ צוא דיא מזלות (יאבד עולמו מפני השוטים) זאל גאט פארלירען זיין וועלט דורך דיא נארין (אמרו להן) האבין דיא מענטשין פון רוים גיזאגט צוא דיא זקנים (אם כן) אויב אזוי (יאבד דבר שאין צורך לעולם בו) זאל גאט מבטל זיין דיא עבודת כוכבים וואס דיא וועלט דארף זייא ניט (ויניח דבר שצורך העולם בו) אונ דיא עבודה כוכבים וואס דיא וועלט דארף זייא זאל גאט לאזין (אמרו להן) האבין דיא זקנים גזאגט צו זיי (אף אנו מחזיקין ידי עובדיהן של אלו) וועלין דאך גישטארקט ווערין דיא הענט פון דיא וואס דינען צוא דיא עבודת כוכבים וואס דיא וועלט דארף זייא. ווארום זייא וועלין ניט זאגין ווייל דיא וועלט דארף זייא דריבער זענען זייא געבליבען (שאומרים תדעו שהן אלהות) נאר זייא וועלין זאגין איצט ווייסין מיר אז זייא זענען געטער (שהן לא בטלו) ווארום זייא זענען ניט בטל געווארין. ווייל גאט קען ניט פארלירען דיא עבודת כוכבים אונזערע. דריבער האט מען זייא גילאזין. דורך דעם לאזט גאט אלע עבודת כוכבים אונ ער ווייזט אז אים הארט נאר ניט וואס מען דינט עבודת גלולים: ח (לוקחין גת בעוטה מן עובד גלולים) ווען מען טרעט דיא ווייאנטרויבין לייגט מען זייא אריין אין אגרוב אונ מען טרעט זייא דיא וויין זאל ארויס גיין פון זייא. בלייבט אין דיא גרוב צוא מישט ווייאנטרויבין מיט וויין. דער נאך שעפט מען ארויס די ווייאנטרויבין פון דעם קעלטער אונ מען מאכט פון זייא אגאנצין בארג. אונ דיא וויין ציהט מען אריין אין אאנדער גרוב. זאגט דיא משנה מען מעג קויפין אקעלטער גיטרעטעטע ווייאנטרויבין פון אגעצין דינער וואס ער האט זייא גיטרעטין (אף על פי שהוא נוטל בידו ונותן לתפוח) אפילו דער געצין דינער געמט ארויס דיא ווייאנטרויבין מיט דיא הענט פון קעלטער אונ לייגט זייא צוא דעם בארג ווייאנטרויבין. רירט ער דאך מיט דיא הענט דיא נאסע ווייאנטרויבין. וואס זייא זענען נאס מיט וויין. פון דעסטוועגין מעג מען אונ דיא וויין וואס אויף דיא ווייאנטרויבין ווערין ניט קיין נסך פון זיין אנרירען. ווארום (ואינו נעשה יין נסך עד שירד לבור) וויין

וועיר:

יין: ונותן לתוך ח. מקום אסיפת הענבים העשוי כמין גל קרוי תפוח וסבר תנא דידן דאינו נעשה יין נסך עד שירד לבור. וזו משנה ראשונה היא. ואינה הלכה. אלא כיון שהתחיל היין לימשך נעשה יין נסך: מה שבבור אסור. אם נגעבו עו"ג אחרי כן: ט דורכין עם העו"ג בגת. ולא אמרינן משתכ' באיסורי הנאה ה"א דאפילו בשתיה סבר האי תנא דשרי כ"ז שלא ירד לבור. ומשום גורם טומאה ליכא משמע שדרך בכה שהעו"ג מגע נטמאו. וכמלא שאין ישראל גורם טומאה: אבל לא בוצרין עמו. לפי שנותנה בגת טמאה. והעו"ג מטמא הענבים במגעו והישראל הבוצר עמו גורם טומאה. וכבר האי תנא אסור לגרום טומאה לחולין שבא"י ואפילו הם של עו"ג. ואין הלכה

כמשנה זו דקי"ל כיון שהתחיל היין לימשך נעשה יי"נ הלכך אין דורכין עם העו"ג בגת וקי"ל מותר לגרום טומאה לא לחולין שבא"י כשהחולין הם של עו"ג הלכך בוצרין עם העו"ג ואע"פ שגורם טומאה לחולין אין בכך כלום. ומיהו ישראל הבוצר כרמו לכתחלה לא יקח עו"ג עמו אפי' לבצי' ענבי' לגת משום לך לך אמרינן נזירא כו': ט' ישראל העושה פירותיו בטומאה. עובר עביר' הוא לפי שהוא מטמא התרומו' והמעשרות שבהם הלכך אסור לסייעו שלא יהא רגיל בכך: אבל מוליכין עמו. חבית ריקנית לגת: ומביאין עמו. חביות מלאות מן הגת דמאי דהוה הוה מאחר שנטמאו מותר ליתן היין בחביות טמאות: י אם יש לו עליו מלוה אסור. אם יש לו על היין מלוה. שזה היין משועבד לו בחובו הוי הוא כממונו ונגע בים

ואינו נעשה יי"נ עד שירד לבור. ירד לבור מה שבבור אסור והשאר מותר: **ט** דורכין עם העו"ג בגת. אבל לא בוצרין עמו. ישראל שהוא עושה בטומאה. לא דורכין ולא בוצרין עמו. אבל מוליכין עמו חביות לגת. ומביאין עמו מן הגת. נחתום שהוא עושה בטומאה. לא לשין ולא עורכין עמו. אבל מוליכין עמו פת לפלטר: **י** עו"ג שנמצא עומד בצד הבור של

ווערט ניט יין נסך ביז מען ציהט אריין די ווין פון קעלטער אין גרוב. אבער פרייער הייסט דאס גאר ניט ווין (ירד לבור) אז די ווין איז שוין אריין גיקומען פון קעלטער אין גרוב. אונ אין גרוב האט אגעצין דינער אן גערירט די ווין (מה שבבור אסור) די ווין וואס אין גרוב איז אסור (והשאר מותר) אונ די איבעריגע ווין וואס אין קעלטער אפילו דער געצין דינער רירט זייא אן. פון דעסטוועגין מעג מען זייא טרינקען: ט (דורכין עם העכו"ם בגת) איוד מעג העלפין דעם עובד גלולים טרעטין ווייןטרויבין אין קעלטער (אבל לא בוצרין עמו) אבער ער טאר אים ניט העלפין שניידין די ווייןטרויבין ווייל ברע"ט (ישראל שהוא עושה בטומאה) איוד וואס ער איז טמא אונ ער שניידט זייני ווייןטרויבין אדער ער טרעט זייא (לא דורכין ולא בוצרין עמו) טאר מען אים ניט העלפין טרעטין די ווייןטרויבין אונ מען טאר אים ניט העלפין שניידין די ווייןטרויבין. ווייל מען העלפט אים צוא טאהן אעבירה. ווארום ער איז מטמא די תרומות אונ מעשרות וואס ער וועט דארפין געבין פון די פירות (אבל מוליכין עמו חביות לגת) אבער מען מעג אים העלפין ברייגען ליידיגע פעסער צום קעלטער (ומביאין עמו מן הגת) אונ מען מעג אים העלפין טראגן פולע פעסער ווין פון קעלטער (נחתום שהוא עושה בטומאה) אבעקער וואס איז טמא האט פאר קנעטין אטייג (לא לשין ולא עורכין עמו) טאר מען אים ניט העלפין קנעטין אונ מען טאר אים ניט העלפין וואלגערין. ווייל מען העלפט אים צוא טאהן אעבירה. ער זאל מטמא זיין די חלה וואס ער דארף געבין צום כהן (אבל מוליכין עמו פת לפלטר) אבער מען מעג אים העלפין טראגין די ברויט צוא דעם וואס פאר קויפט זייא: י (עובד גלולים שנמצא עומד בצד הבור של יין) אויב איוד האט גיטראפין אגעצין דינער שטייט ביים

ווין

יין. אם יש לו עליו מלוה אסור. אין לו (עליו מלוה) מותר. נפל לבור ועלה. ומדדו בקנה. התיז את הצרעה בקנה. או שהיה מטפח ע"פ החבית מרותחת. בכל אלו. היה מעשה. ואמרו ימכר. ור' שמעון מתיר. נטל את החבית וזרקה (בחמתו) לבור. זה היה מעשה והכשירו: **יא** המטהר יינו של עו"ג ונותנו ברשותו בבית הפתוח לרשות הרבים. בעיר שיש בה עו"ג וישראלי'

לגלות היאך הוא: נפל. העו"ג לבור מלא יין: ועלה. מת אף ע"ג דנגע בשעה שנפל אינו אוסר בהנאה הואיל ולא נתכוין לנגע. אבל עלה חי. בעלייתו אוסרו. משום דמודה לע"ג על הצלה: ומודדו בקנה. או שהיה העו"ג מודד יינו של ישראל בקנה: והתיז. או שהתיז העו"ג את הנצוצות מיינו של ישראל ע"י הקנה ולא נגע בידיו ביין: המרותחת. שם שם החבית מעלה רתיחות וטפח העו"ג בידו על הרתיחות אין דרך נסוך בכך: ור"ש מתיר. ואין הלכה כר"ש: זה היה מעשה והכשירו. אף בשתיה: המטהר יינו של עו"ג. ישראל שדרך ענבים של עו"ג בטהרה כדי למוכרו לישראל והוא נותן מעות לעו"ג על שימכרנו לאחר זמן: ונותנו ברשותו. של עו"ג: בעיר שיש בה עו"ג וישראלים מותר. דמרתת עו"ג דלמא חזי ליה הך

זין גרוב ויין (אם יש לו עליו מלות אסור) אויב דער גויצין דינער מאנט געלט פון דעם בעל הבית פון דיא גרוב וויין. אויב דער יוד האט גיזאגט צוא דעם גויצין דינער פון דיא גרוב וויין זאלסטו אפ גנעמען כיין הוב. איז דיא וויין אסור. טאמער האט דער גויצין דינער אן גערירט דיא ווי׳ צוא זעהן אויב זיא איז גוט (אין לו עליו מלות) אויב דעם גויצין דינערס חוב איז ניט אויף דיא וויין. דר יוד איז אים טאקי שולדיג געלט. נאר ער האט אים ניט גיזאגט, זאל גנעמען דעם חוב פון דיא וויין (מותר) מעג מען טרינקען דיא וויין. ווארום דער עובד גלולים האט מורא אן צוא רירען דיא וויין ער זאל ניט אוים זעהן וויא א גנב (נפל לבור ועלה) איין עובד גלולים איז אריין גיפאלין אין א גרוב וויין אונ מען האט אים ארויף גינומען טויט. מעג מען הנאה האבען פון דיא וויין (ומדדו בקנה) אדער איין עובד גלולים האט גימאסטן דיא גרוב וויין מיט א שטעקין צוא וויסען ווי טיף זיא איז (התיז את הצרעה בקנה) אדער א שערץ איז גיוועזין אין דיא גרוב וויין האט דער עובד גלולים גינומען א שטעקין אונ האט מיט אים ארוס גיווארפין דעם שערץ פון דיא וויין (או שהיה מטפח על פי החבית מרותחת) אדער אפאס וויין איז גיוועזין פול מיט שאום. האט דער עובד גלולים אראפ גישעפט דיא שאום מיט דיא הענט (בכל אלו היה מעשה ואמרו ימכר) דיא אלע זאכין האבין שוין גיטראפין. האבין דיא חכמים גיזאגט מען זאל דיא וויין פאר קויפין צוא איין עובד גלולים. נאר דער יוד טאר ניט טרינקען די וויין (רבי שמעון מתיר) אונ רבי שמעון זאגט דער יוד מעג טרינקען דיא וויין (נטל את החבית וזרקה בחמתו לבור) אויב איין עובד גלולים האט גינומען א פאס וויין אונ האט איר אריין גיווארפין אין גרוב מיט כעס (זה היה מעשה והכשירו) דאס האט שוין גיטראפין. האבין די חכמים גיזאגט מען מעג טרינקען דיא וויין: יא (המטהר יינו של עכו"ם) אויב איין יוד טרעט דיא ווייטרויבין פון איין עובד גלולים אונ מאכט פון זייא כשרה וויין ער זאל זיי פאר קויפין צוא יודין. אונ ער גיט ניט קיין געלט צום עובד גלולים ביז ער וועט האבען פאר קויפט (ונותנו ברשותו) אונ דער וויל שטעלט דער יוד דיא וויין בייא דעם עובד גלולים אין שטוב (בבית הפתוח לרשות הרבים) אויב דיא טיר פון שטוב איז האפין אין גאס (בעיר שיש בה עכו"ם וישראלים) אונ אין שטאט וואונען דא יודין מיט גויצין דינערס (מותר) מעג מען טרינקען דיא וויין. וויל דער עובד גלולים האט מורא אן צוא רירען דיא וויין טאמער וועט א יוד

דער

מותר. בעיר שכולה עו"ג אסור עד שיושיב שומר. ואין השומר צריך להיות יושב ומשמר. אע"פ שהוא יוצא ונכנס מותר. ר"ש בן אלעזר אומר (כל) רשות עו"ג אחת היא: יב המטהר יינו של עו"ג ונותנו ברשותו. והלה כותב לו התקבלתי ממך מעות מותר. אבל אם ירצה ישראל להוציאו. ואינו מניחו עד שיתן לו את מעותיו. זה היה מעשה בבית שאן. ואסרו חכמים:

השוכר

ישראל דעבדי בר"ס ומפסידנא. ואפילו אין מפתח וחותם שרי. והוא שאין לו מלוה על אותו יין כגון שכתב לו שהתקבלתי ממך כדאמרינן לקמן: ר"ש בן אלעזר אומר כל רשות עו"ג א' היא. פלוגתא דרשב"א ות"ק. ת"ק סבר כשהניח ישראל יין ברשותו של עו"ג בעל היין. הוא דבעינן שיהא הבית פתוח לרה"ר ועיר שישראל ועו"ג דרים בה. אבל ברשות עו"ג אחר שאינו בעה"ב אפי' בעיר שאין ישראל דרים בה שרי. ורשב"א אומר כל רשות עו"ג א' היא. וכי היכי דברשות העו"ג בעל היין אסור אלא בעיר שישראל ועו"ג דרי' בה והבית פתוח לרה"ר ה"נ ברשות ע"ג אחר צריך עיר שישראל ועו"ג דרים בה ובית פתוח לרה"ר. והלכ' כרשב"א. ובזמן שמפתח וחותם ביד ישראל בין ברשות בעל היין בין ברשות עו"ג אחר מותר לדברי הכל: יב והלה כותב לו התקבלתי ממך מעות מותר. אף שהבית פתוח לרה"ר וישראלים דרים באותה העיר כדאמר' לעיל: אבל

דער זעהן וועלין יודין ניט קויפן ביא אים דיא ויין (בעיר שכולה עכו"ם) אבער אז איז שטאט זענען נאר דא געצין דינערס. אונ יודין גאר ניט (אסור) טאר מען ניט טרינקען דיא ויין (עד שיושיב שומר) סיידין איד זאל היטען דיא ויין (ואין השומר צריך להיות יושב ומשמר) אונ מען דארף ניט דער היטער זאל זיין אגאנצין טאג אונ נאכט ביי דיא ויין. ער זאל נאר ניט אוועק גיין פון דיא ויין (אף על פי שהוא יוצא ונכנס מותר) נאר אפילו ער גייט ארויס אונ ארין. מעג מען אויך טרינקען דיא ויין. וויל דער עובד גלולים האט מורא אן צוא רירען דיא ויין טאמער וועט דער יוד אריין קומען. דאס איז נאר אז דער יוד האט געשטעלט דיא ויין ביא דעם עובד גלולים וואס דיא ויין איז זיינע. אבער אז דער יוד האט געשטעלט דיא ויין ביא איין עובד גלולים וואס דיא ויין איז ניט זיינע. אפילו אין די שטאט איז ניטא קיין יוד אונ מען האט ניט געהיט די ויין. מעג מען אויך טרינקען די ויין. רבי שמעון בן אלעזר זאגט (כל רשות עכו"ם אחת היא) דער רשות פון אלע עובדי כוכבים איז איינס. אפילו מען האט געשטעלט דיא ויין ביי אפרעמדין עובד גלולים. איז אויך אנדערש ניט מותר סיידין אין דיא שטאט איז דא יודין אויך אונ דיא טיר איז האפין אין גאס. אדער מען האט געשטעלט אשומר: יב (המטהר יינו של עובד גלולים) אויב איד טרעט דיא וויינטרויבן פון איין עובד גלולים אונ מאכט פון זייא כשרה ויין. ער זאל זייא פאר קויפען צוא יודין (ונותנו ברשותו) אונ דער וויל שטעלט דער יוד דיא ויין ביא דעם עובד גלולים אין שטוב (והלה כותב לו התקבלתי ממך מעות) אונ דער עובד גלולים האט געשריבען צוא דעם יודין איך האב שוין אפ גינומען פון דיר די געלט פון דיא ויין. אויב דיא טיר פון דיא שטוב איז האפין אין גאס אונ יודין זענען דא אין דיא שטאט (מותר) מעג מען טרינקען דיא ויין (אבל אם ירצה ישראל להוציאו ואינו מניחו עד שיתן לו את מעותיו) אבער אז דער יוד וויל נעמען דיא ויין לאזט אים ניט דער עובד גלולים. סיידין דער יוד זאל אים בצאהלין פאר דיא ויין (זה היה מעשה בבית שאן ואסרו חכמים) דאס האט געטראפין אין בית שאן האבין דיא חכמים גיזאגט דיא ויין איז אסור. ווארום דער עובד

אם רצה וכו׳. דהשתא הוי היין משכון אצל העו"ג. הואיל ויש לו מנעול על היין אסור. דלא מרתת דסבר אי מזו לי ותבע לי אמינא דידי הוא. ואע"פ שמפתח וחותם ביד ישראל אסור:

פ"ה **השוכר** את הפועל לעשות עמו ביי"נ. להוריקן מכלי אל כלי או להוליך חביות ממקום למקום ואפילו בכסף יינם שכרו אסור. קנס הוא שקנסו חכמים ביי"נ ובכסף יינם: שכרו מותר. וכגון שאמר לו כל חבית וחבית בפרוטה אבל אם אמר ליה העבר לי ק׳ חביות במאה פרוטות. ובתוכן חבית של יין נסך ביניהם. שכרו אסור: השוכר את החמור שכרה אסור. הא מתני׳ נקט ליה משום סיפא. וסיפא אתא לאשמועי׳ דאע"ג דהשוכר את החמור לרכוב עליו שהמא שכרה נמי להניח לגינו של יין ומזונותיו עליה. ס"ד דהוי כאלו שכרה מעיקרא להביא עליה יין נסך. ושכרו אסור קמ"ל: ב ידיחם. במים

פ"ה **השוכר** את הפועל לעשות עמו ביי"נ. שכרו אסור. שכרו לעשות עמו מלאכה אחרת. אע"פ שאמר לו העבר לי חבית של יי"נ ממקום למקום. שכרו מותר. השוכר את החמור להביא עליה יין נסך. שכרה אסור. שכרה לישב עליה אע"פ שהניח הנכרי לגינו עליה. שכרה מותר: **ב** יין נסך שנפל ע"ג ענבים. ידיחן והן מותרות. ואם היו מבוקעות אסורות (נפל ע"ג תאנים. או ע"ג

גלולים האט ניט מורא אן צוא רירען דיא ווין. ווייל דיא ווין איז נאך נייגע. טראגט ער זיך וועל איך ניט פאר קויפען צוא איין יודין. וועלין עובדי גלולים קויפען דיא ווין בייא מיר (עיין תי"ט):

פרק ה א (השוכר את הפועל לעשות עמו ביין נסך) אויב איין עובד גלולים האט גידונגען איודין ער זאל ארבעטין ביי יין נסך. ער זאל גיסען פון איין כלי אין דיא אנדערע. אדער ער זאל טראגין דיא פעסער יין נסך פון איין ארט צום אנדערין (שכרו אסור) דער יוד טאר ניט הנאה האבין פון דאס געלט וואס ער נעמט פאר זיין ארבעט (שכרו לעשות עמו מלאכה אחרת) אויב דער עובד גלולים האט גידונגען דעם יודין צוא איין אנדער מלאכה (אף על פי שאמר לו העבר לי חבית של יין נסך ממקום למקום) אפילו דער עובד גלולים האט גיזאגט צוא דעם יוד דוא זאלסט טראגין אפאס ווין (יין נסך) פון דעם ארט צו דעם אנדערין ארט. אונ דער יוד האט אזוי גיטאהן (שכרו מותר) מעג דער יוד הנאה האבין פון דעם געלט וואס ער נעמט פאר זיין ארבעט (השוכר את החמור להביא עליה יין נסך) אויב איין עובד גלולים דינגט אאייזיל ביי איודין ער זאל טראגין אויף אים יין נסך (שכרה אסור) טאר ניט דער יוד הנאה האבין פון דעם געלט וואס ער נעמט פאר זיין אייזילס ארבעט (שכרה לישב עליה אף על פי שהניח העובד אלילים לגינו עליה שכרה מותר) אבער אז דער עובד גלולים האט גידונגען דעם אייזיל פון דעם יוד ער זאל רייטין אויף אים. אפילו דער עובד גלולים האט גילייגט אויף דעם אייזיל אקריגעל יין נסך. פון דעסטוועגן מעג דער יוד הנאה האבען פון דעם געלט וואס ער נעמט פר זיין אייזילס ארבעט (עיין בהרע"ב ותי"ט ותי"ו): ב (יין נסך שנפל על גבי ענבים) אויב יין נסך איז ארויף גיגאסען גיווארין אויף ווייןטרויבין (ידיחן והן מותרות) זאל מען אפ וואשין דיא ווייןטרויבין מיט קאלטע וואסער אונ מען מעג זייא עסין (ואם היו מבוקעות) אויב דיא ווייןטרויבין זענען גיוועזן צו שפאלטין (אסורות) טאר מען זייא ניט עסין. ווייל דיא יין נסך איז אריין גיגאנגען אין די ווייןטרויבין (נפל על גבי תאנים או על גבי תמרים) אויב עס איז ארויף גיפאלען גיווארען יין נסך אויף

מינים : מעשה בבייתוס בן זונין. מתני׳ חסורי מחסרא וה״ק ואם נותן טעם לפגם מותר ומעשה נמי בבייתוס בן זונין שהיה מביא גרוגרות בספינה ונשתברה חבית של יין נסך על גביהם ובא מעשה לפני חכמים והתירום : כל שהוא בהנאתו בנותן טעם. שאדם נהנה בטעמו של איסור : כל שאין בהנאתו בנותן טעם. שאינו נהנה בטעמו של איסור: כגון חומץ. של איסור שנפל בתוך גריסין של היתר נותן טעם לפגם הוא. והוא שהיו הגריסין רותחין בשעה שנפל בהן החומץ שאז פוגם בהם מתחלה ועד סוף. והרבה מיני נותני טעם הם יש טעם משביח מתחלה ועד סוף כגון היין בתבשיל של בשר או של דגים וזה אסור איסור ודאי ויש טעם פוגם מתחלה ועד סוף כגון שמנונית הדגים או הבשר בדבש. וזה מותר לכתחלה. ויש פוגם מתחלה ומשביח בסוף כגון הדבש ביין שהוא פוגם בו לשעתו וכשישהה בו עד שיפגם על ידו כח היין נותן בו הדבש ריח וטעם ויש משביח בתחלה ולבסוף פוגם כגון שומן הבשר עם החמאה או הטעם הבלוע בכלי שאינו בן יומו שנכנס בו משובח ואח״כ נפגם ואלו השנים אסורים מספק לפיכך אם הגריסין הללו שנפלו בהן חומץ לא היו רותחין הרי הן אסורין מספק שהחומץ בגריסין מקדיח ומשביח ואע״פ שבמרתיחן אח״כ פוגם טעמו הוי משביח ולבסוף פוגם ואסור : ג אם היה בחזקת המשתמר. כ״ז שלא הודיעו שהוא מפליג

תמרים אם יש בהם בנותן טעם אסור) מעשה בבייתוס בן זונין שהביא גרוגרות בספינה ונשתברה חבית של יין נסך ונפל על גביהן. ושאל לחכמים והתירום. זה הכלל כל שבהנאתו בנותן טעם. אסור. כל שאין בהנאתו בנותן טעם. מותר. כגון חומץ שנפל על גבי גריסין: ג עו״ג שהיה מעביר עם ישראל כדי יין ממקום למקום אם

פייגן אדער אויף טייטלען (אם יש בהם בנותן טעם אסור) אויב דיא יין נסך גיט אביין אטעם אין דיא פייגן אדער אין דיא טייטלען. טאר מען זייא ניט עסין. אונ אויב דיא יין נסך מאכט קאליע דעם טעם פון דיא פרי. מעג מען עסין דיא פרי (מעשה בבייתוס בן זונין שהביא גרוגרות בספינה) בייתוס בן זונין האט גיבראכט אין א שיף געטריקנטע פייגן (ונשתברה חבית של יין נסך) אונ א פאס פון יין נסך איז צוא בראכין גיווארין (ונפל על גביהן) אונ דיא יין נסך איז ארויף גיגאסין גיווארין אויף דיא געטריקנטע פייגן (ושאל לחכמים והתירום) האט ער גיפרעגט צוא דיא חכמים האבען זייא גיזאגט מען מעג עסין די פייגן. ווייל דיא יין נסך מאכט קאליע דיא געטריקנטע פייגן (זה הכלל) דאס איז דער כלל (כל שבהנאתו בנותן טעם אסור) אויב דיא יין נסך גיט אריין אטעם אין א פרי אונ מען האט הנאה פון דעם טעם. טאר מען ניט עסין דיא פרי (כל שאין בהנאתו בנותן טעם מותר) אונ אויב דיא יין נסך גיט אביין אטעם אין א פרי אונ מען האט ניט הנאה פון דעם טעם. דער יין נסך מאכט קאליע דעם טעם פון דיא פרי. מעג מען עסין דיא פרי (כגון חומץ שנפל על גבי גריסין) אויב וויין עסיג פון יין נסך איז ארויף גיגאסען גיווארען אויף הייסע ארבעס גיקאכטע. מעג מען זייא עסין. ווייל דיא יין נסך מאכט קאליע דיא ארבעס : ג (עכו״ם שהיה מעביר עם ישראל כדי יין ממקום למקום) אויב איין עובד כוכבים האט גיהאלפין דעם יודין טראגין פעסער וויין פון איין ארט צום אנדערין ארט. אונ דיא פעסער זענען גיוועזען פאר מאכט (אם היה בחזקת המשתמר מותר) אויב דער עובד גלולים איז געהיט גיווארין פון דעם יודין ער זאל ניט אן ריהרען דיא פאס אינווייניג. אפילו דער יוד איז ניגאנגען פון ווייטין אונ ער איז ערגעץ גיגאנגען אונ הט גיזאמט עטליכע שעה. ווייל דר עו״ג ווייס א׳

הוי בחזקת המשתמר ואפילו הפליג מיל. דהעו"ג מירתת ואומר השתא אתי ישראל וחזי לי: אם הודיעו שהוא מפליג. ומתרחק ממנו והביות סתומות הם: כדי שישתום. אם שהה כדי שיקוב העו"ג הקב במגופת החבית ויחזור ויסתום הנקב ותיבש הסתימה אסור: ישתום. יפתח כמו (במדבר כד) שתום העין שעינו פתוחה: רשב"ג אומר. אינו אסור אלא אם שהה כדי שיפתח את כל מגופת החבית: ויגוף. ויעשה מגופה אחרת: ותיגוב. והיגבש ותיבש אבל לנקיבת

היה בחזקת המשתמר מותר. אם הודיעו שהוא מפליג. כדי שישתום ויסתום ויגוב. רשב"א כדי שיפתח ויגוף ויגוב: ד המניח יינו בקרון או בספינה והלך לו בקפנדריא. נכנס למדינה ורחץ. מותר. אם הודיעו שהוא מפליג. כדי שישתום ויסתום ויגוב

חור במגופה של חבית לא חששו משום דמנכרא מלתא ודוקא במגופה של סיד הוא דפליגי רבנן עליה דרשב"ג וחיישי לפתיחת הקב משום דלא ניכר שהסיד לבן ואינו ניכר בין אדם ליין. אבל במגופה ט"ע מודו רבנן לרשב"ג דלא מתסר היין עד שישהה כדי שיפתח המגופה כולה ויגוף ותגוב והלכה כרשב"ג: ד המניח יינו בקרון או בספינה. עם העו"ג: בקפנדריא. בדרך קצרה שנכנס בשער זה ויוצא משער שכנגדו: ורחץ. במרחץ: מותר. דכיון דעו"ג לא ידע דהשי.

דער יוד היט אים, ער זאל ניט אָן רירען אַגוויינע. האט דער עובד גלולים מורא אָן צו רירען. טאמער פּלוצלונג וועט דער יוד אָן קומען און וועט אים טרעפען, ער רירט אָן. דריבער מעג מען טרינקען דיא ווין. דאס איז נאר אַז דער עובד גלולים האט ניט געוואוסט אַז דער יוד גייט אַוועק פון אים אויף עטליכע שעה (אם הודיעו שהוא מפליג) אָבער אַז דער יוד האט געזאגט צום עובד גלולים אַז ער דער ווייטערט זיך פון אים. אויב דער יוד האט געזאמט אַזוי לאנג (כדי שישתום ויסתום ויגוב) אַז דער עובד גלולים זאל קענען מאכען אַ לאך אין דיא שפונד פון פאס. ער זאל עפענען אַביסעל דיא שפונד. און ער זאל צוריק פאר מאכען אַזוי וויא עס איז געוועזן. און בקלעבין פון אויבין. און עס זאל פאר טריקענט ווערין. מען זאל ניט דער קענען. טאר מען ניט טרינקען דיא ווין. רבן שמעון בן גמליאל זאגט, עס איז אַנדערש ניט אַסור סיידין, ער זאל זאמען אַזוי לאנג (כדי שיפתח ויגוף ותיגוב) דער עובד גלולים זאל קענען עפענען אַרויס צוא נעמען דעם גאנצין שפונד. ואת וייל דער שפונד ווערט צוא בראכין ווען מען נעמט אים אַרויס פון פאס און ער זאל מאכען אַנייעם שפונד. און בקלעבין פון הויבין. און עס זאל פאר טריקענט ווערין אַז מען זאל גאר ניט דער קענען. אויב דער יוד האט אַזוי לאנג געזאמט. איז דיא ווין אַסור (עיין בהרע"ב ותוי"ט ותוי"ו): ד (המניח יינו בקרון או בספינה) איזד האט געלאזין זיין ווין אין אַוואגין אָדער אין אַשיף. און אַיין עובד גלולים איז אויך געוועזן אין דעם וואגין אָדער אין דיא שיף (והלך לו בקפנדריא) און ער איז געגאנגען דורך אַשמאלע וועג. און די פור אָדער דיא שיף ווייל זייא האבען ניט געקענט גיין דורך דיא שמאלע וועג. זענען זיי געגאנגען דורך דיא ברייטע וועג מיט דעם עובד גלולים צו זאמען (ועת"י) (נכנס למדינה) און דורך די שמאלע וועג איז ער אַריין געגאנגען אין שטאט (ורחץ) און ער האט זיך דארט געוואשין אין אַבאד. און איז געקומען צוריק צום וואגין אָדער צוא דיא שיף (מותר) מעג ער טרינקען דיא ווין. ווייל דער עובד גלולים האט ניט געוואוסט וואו דער יוד איז. האט ער מורא געהאט אָן צוא רירען דיא ווין טאמער וועט דער יוד אָנקומען פלוצלונג (אם הודיעו שהוא מפליג) אָבער אַז דער יוד האט געזאגט צום עובד גלולים אַז ער דער ווייטערט זיך פון אים.

מרתת ולא נגע. ולאשמועי׳ במתני׳ פלוגתא וקרון מרתת דסבר דלמא באורחא דר״ש ורבנן. בהך הלכתא בני. דאי תנא אחריכא אזיל וקאי מלד אתר וחזי לי. אבל עו״ג ששים מעביר כדי יין. ס״ל שהם במניח עו״ג בחנותו דאיכא למימר אחיד ליה מרתת שעו״ג דסבר השתא אתחזי לי אבל גנבא ועביד כל דבעי. אימא לא. צריכא.

רשב״ג אומר כדי שיפתח. ויגוף ותיגוב. המניח עו״ג בחנות אע״פ שהוא יוצא ונכנס. מותר. ואם הודיעו שהוא מפליג. כדי שישתום. ויסתום. ויגוב. רשבג״א כדי שיפתח ויגוף. ותגוב:

ה היה אוכל עמו על השלחן. והניח לגינה על השלחן. לגינה על הדולבקי. והניחו

בספינה וקרון מפליג ליה לספינתי׳ ועביד מאי דבעי ולא מרתת. ואי תנא ספינה וקרון ולא תני שמגוה עו״ג כתעתו ס״ת בספינה

ובכלהו הל׳ כרשב״ג:

ה דולבקי. כלי שמניחין בו כוסות ואפיסות באוכלין ומשקין וממנו נותנין ומשימין על השולחן ואין אחד מן

אויב דער יוד האט געזאגט אזוי לאנג (כְּדֵי שֶׁיִּשְׁתּוֹם וְיִסְתּוֹם וְיָגוֹב) אז דער כותי זאל קענען מאכען אלאך אין דיא שפונד פון פאס. ער זאל עפענען אביסול דיא שפונד. אונ ער זאל צוריק פאר מאכען אזוי וויא עס איז גיוועזן. אונ בקלעבין פון הויבין. אונ עס זאל פאר טריקונט ווערין מען זאל גיט דער קענען. טאר מען ניט טרינקען דיא וויין. רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל זאגט עס איז אנדערש ניט אסור ביז ער זאל זאמען אזוי לאנג (כְּדֵי שֶׁיִּפְתַּח אֶת הֶחָבִית וְיָגוֹף וְתִיגוֹב) דער כותי זאל קענען עפענען דיא פאס. ארויס נעמען דעם גאנצין שפונד. אונ ער זאל מאכען אנייעם שפונד. אונ בקלעבין פון הויבין. אונ עס זאל פאר טריקונט ווערין אז מען זאל גאר ניט דער קענען. אויב דער יוד האט אזוי לאנג גיזאמט. איז דיא וויין אסור (הַמַּנִּיחַ עכו״ם בַּחֲנוּת) אויב א יוד לאזט איין עובד גלולים אין זיין גיוועלב. אונ אין גיוועלב איז דא צוא פאר קויפען וויין (אַף עַל פִּי שֶׁהוּא יוֹצֵא וְנִכְנָס) אפילו דער יוד איז ניטא דעם גאנצין טאג אין קראם נאר ער גייט ארויס אונ קומט אריין (מוּתָּר) מעג מען טרינקען דיא וויין. ווארום דער כותי האט מורא אן צוא רירען דיא וויין. טאמער וועט דר יוד אן קומען פלוצלונג (וְאִם הוֹדִיעוֹ שֶׁהוּא מַפְלִיג) אָבער אז דר יוד האט גיזאגט צום כותי אז ער דר ווייטערט זיך פון אים. אויב דער יוד האט גיזאמט אזוי לאנג (כְּדֵי שֶׁיִּשְׁתּוֹם וְיִסְתּוֹם וְיָגוֹב) אז דער עובד גלולים זאל קענען מאכין אלאך אין די שפונד פון פאס. ער זאל עפענען אביסול דיא שפונד אונ ער זאל צוריק פאר מאכען אזוי וויא עס איז גיוועזן. אונ בקלעבין פון הויבין. אונ עס זאל פר טריקונט ווערין מען זאל ניט דר קענן. טאר מען ניט טרינקען די וויין. רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל זאגט עס איז אנדערש ניט אסור. ביז ער זאל זאמען אזוי לאנג (כְּדֵי שֶׁיִּפְתַּח וְיָגוֹף וְתִיגוֹב) דער כותי זאל קענען עפענען ארויס צוא נעמען דעם גאנצין שפונד. אונ ער זאל מאכין אנייעם שפונד. אונ בקלעבין פון הויבין. אונ עס זאל פאר טריקונט ווערין אז מען זאל גאר ניט דער קענען. אויב דער יוד האט אזוי לאנג גיזאמט איז דיא וויין אסור: ה (הָיָה אוֹכֵל עִמּוֹ עַל הַשֻּׁלְחָן) אויב דער יוד האט גיגעסין מיט דעם כותי ביא איין טיש (וְהִנִּיחַ לְגִינָה עַל הַשֻּׁלְחָן) אונ ער האט גילאזין אקריגיל וויין אויף דעם טיש (לְגִינָה עַל הַדּוּלְבְּקִי) אונ נאך אקריגיל וויין האט ער גילאזין שטיין אויף דעם דולבקי (דולבקי איז א טיש וואס מען שטעלט אוים אויף אים אלע עסינוואַרג אונ גיטראנקען. אונ פון דעם דולבקי נעמט קיינער ניט צום עסין. נאר פון דעם דולבקי שטעלט מען דאס עסין אונ משקה אויף דעם טיש ווא דיא נעמט זיצען) (וְהִנִּיחוֹ וְיָצָא)

שמסובין נוטל כלוס מן סדולבקי תלת מן סשלחן : ואם אמר לו הוי מוזג ושותה . כוחיל וכרתיב לו סרשות : אף מה שעל הדולבקי אסור . דסמכא דעתיה ונגע כוליה: חביות פתוחות . סנמלאות בבית סכניתו שם : כדי שיפתח ויסתום ויגוב . כתמא כרשב"ג דסלכתא כותיה: ן בלשת . חיל שמחפשין ותופשין סבתים . תרגום ויחפש ובלש : ז הן מיתרות . לפי שאין פנאי לנסך :

והניחו ויצא. מה שעל השלחן אסור. ומה שעל הדולבקי מותר. ואם א"ל הוי מוזג ושותה. אף שעל הדולבקי אסור. חביות פתוחות אסורות. סתומות כדי שיפתח ויגוף ותיגוב: ן בלשת עו"ג שנכנסה לעיר. בשעת שלום. חביות פתוחות אסורות. סתומות מותרות. בשעת מלחמה אלו ואלו מותרות. ז אומנין של ישראל ששלח להם עו"ג חבית של יי"נ בשכרן. מותרים לומר לו תן לנו את דמיה ואם משנכנסה

אונ ער האט גילאזין דעם כותי מיט דיא וויין אליין אין שטוב אונ ער איז ארויס גיגאנגען פון שטוב (מה שעל השלחן אסור) דיא וויין וואס שטייט אויף דעם טיש איז אסור טאמער האט דער כותי אן גערירט (ומה שעל הדולבקי מותר) אונ דיא וויין וואס שטייט אויף דעם דולבקי מעג מען טרינקען . ווארום דער כותי האט מורא אוועק צוא גיין פון טיש צום דולבקי אונ אנרירען דיא וויין . טאמער וועט אריין קומען דער יוד פלוצלונג (ואם אמר לו הוי מוזג ושותה) אונ אויב דער יוד האט גיזאגט צום עו"ד גיס דיר אן וויין אונ טרינק (אף מה שעל הדולבקי אסור) דיא וויין וואס שטייט אויף דעם דולבקי איז אויך אסור . וויל דער יוד האט גיגעבין רשות צום עובד גלולים ער זאל אליין נעמען וויין אונ טרינקען . גייט שוין דער עובד גלולים צום דולבקי אויך נעמען . אונ האט ניט מורא פאר דעם יודין ווארום ער ווייס אז ער איז חשוב ביים דעם יוד (חביות פתוחות אסורות) אונ ניט נאר דיא וויין וואס שטייט אויף דער דולבקי איז אסור . נאר אלע אפענע פעסער וויין וואס אין דער שטוב וואו דער עובד גלולים איז . זענען אלע אסור (סתומות כדי שיפתח ויגוף ותיגוב) אונ דיא פאר מאכטע פעסער וויין אויב דער יוד האט גיזאמט אזוי אלאנגע צייט דער עובד גלולים זאל קענען עפענען דיא פאס . ארויס נעמען דעם גאנצין שפונד . אונ ער זאל מאכין אנייעם שפונד . אונ בקלעבין פון הויבין . אונ עס זאל פאר טריקנט ווערין אז מען זאל גאר ניט דער קענען . זענען דיא פאר מאכטע פעסער וויין אויך אסור :

ו (בלשת עכו"ם שנכנסה לעיר) אויב אחיל פון געצין דינער זענען אריין גיקומען אין אשטאט (בשעת שלום) אין דער צייט וואס איז שלום אויף דער וועלט (חביות פתוחות אסורות) אלע אפענע פעסער וויין זענען אסור . טאמער האבין זייא אנגערירט (סתומות מותרות) דיא פאר מאכטע פעסער וויין זענען מותר (בשעת מלחמה) אונ ווען עס איז מלחמה אין דיא שטאט (אלו ואלו מותרות) זענען אלע פעסער וויין מותר . אפענע אונ פאר מאכטע (לפי שאין פנאי לנסך) וויל זייא האבין ניט צייט אן צוא רירען דיא וויין :

ז (אומנים ישראלים ששלח להם עכו"ם חבית של יין נסך בשכרן) אעובד גלולים איז שולדיג געווען געלט צוא יודישע בעלי מלאכות האט ער זייא געשיקט פעסער מיט יין נסך פאר זייער געלט (מותרים לומר לו תן לנו את דמיה) מעגין זייא זאגין צום עובד גלולים מיר ווילען ניט דיא יין נסך נאר גיב אונז דיא געלט וואס דוא דארפסט אונז געבין (ואם משנכנסה לרשותן אסור) אויב דיא יודישע בעלי מלאכות זענען בעשטאנען דארויף זייא זאלין נעמען דיא יין נסך פאר דעם געלט וואס עס קומט זייא . אונ זייא האבין אריין גינומען דיא יין נסך צוא זיך אין שטוב . טארין זייא ניט צוא ריק געבין דיא יין נסך זייא זאלין נעמען

נעלט

לנו את דמיה. דהא לא קנו. והוא אינו חייב להם אלא מעות: המוכר יינו לעו"ג. פסק עמו עד שלא מדד דמיו מותרים. דמשיכה בעו"ג קונה כמו בישראל. וכשמודד הישראל בכליו. וכא הכלי ברשות העו"ג קנאו העו"ג במשיכה והוו ליה לישראל זוזי אלא כשעו"ג בשלוחה ויי"נ לא הוי עד דנגע:

לרשותן אסור. המוכר יינו לעו"ג פסק עד שלא מדד. דמיו מותרין. מדד עד שלא פסק. דמיו אסורין. נטל את המשפך ומדד לתוך צלוחיתו של עו"ג וחזר ומדד לתוך צלוחיתו של ישראל. אם יש בו עכבת יין אסור. המערה

מדד עד שלא פסק. בכוס הדמים. כך וכך יין. בכך וכך דמים: דמיו אסורין. דעו"ג לא קנייה להא במשיכה דכיון דלא פסק דמיו לא סמכא דעתיה דלקנייה במשיכה שמא ירבה לו דמיו. הלכך כי נגע ביה הוי יין נסך ברשות ישראל שעדיין לא קנאו העו"ג עד שיפסוק לו דמיו: אם יש בו עכבת יין.

געלט וועין תי"ט ותי"ו (המוכר יינו לעובדי אלילים) אויב איוד האט פאר קויפט זיין וויין צו איין עובד גלולים (פסק) אויב דער יוד האט גימאכט אמקח אפרייזו מיט דעם עובד גלולים וויא פיל ער זאל איבגעבין פאר יעדער מאס וויין (עד שלא מדד) איידער דער יוד האט גימאסטין דיא וויין. דער נאך האט דער יוד גימאסטין דיא וויין אונ דער עובד גלולים האט גינומען דיא וויין צוא זיך (דמיו מותרין) מעג דער יוד געמען געלט פאר דיא וויין פון דעם עובד גלולים. ווארום צו דער עובד גלולים. ווייס דעם מקח פון דיא וויין אונ ער נעמט דיא וויין צוא זיך. איז שוין דיא וויין זיינע. אונ דאס געלט וואס ער דארף געבין דעם יוד פר די וויין דאס הייסט אחוב. ער איז שולדיג געלט צוא דעם יודין. דער נאך אז דער כותי רירט אן דעם וויין. רירט ער אן זיינע וויין. אין דאס איצט גיווארין יין נסך ווען עס איז שוין גיוועזן ביא דעם כותי. ווארום ווען דיא וויין איז גיוועזן ביא דעם יודין האט. זייא דער כותי נאך ניט אנגערירט (מדד עד שלא פסק) אבער אז דער יוד האט גימאסטין דיא וויין. אונ דער כותי האט גינומען דיא וויין צוא זיך. אונ זייא האבין נאך ניט גימאכט אמקח ואפרייזו. גיהער נאך ניט דיא וויין צום כותי. ווארום דער יוד טראכט טאמער וועט דער כותי מיר ניט געבין אזוי פיל געלט וויא איך וויל. וועל איך דארפין דיא וויין צוא ריק נעמען. האט נאך דער יוד ניט פאר קויפט. אונ דער כותי האט נאך ניט גיקויפט. ווארום ער טראכט אויך טאמער וויל דער יוד גאנץ טייער פאר דעם וויין וועל איך אים מוזין דיא וויין צוא ריק געבין. דריבער איז נאך דיא וויין דעם יודינס. אונ אז דער כותי רירט זייא אן ווערין זייא יין נסך. דריבער (דמיו אסורין) טאר ניט דער יוד געמען געלט פאר דעם וויין פון דעם עובד גלולים ווארום ער נעמט געלט פאר יין נסך (נטל את המשפך ומדד לתוך צלוחיתו של עובדי גלולים) איוד האט גינומען זיינע אלייקע וואס מען גיסט דורך איר משקה פון איין כלי אין דיא אנדערע אונ האט איר אביין גישטעלט אין אפלאש פון אגעצין דינער. אונ אין דיא פלאש איז גיוועזן אביסל יין נסך. אונ דער יוד האט גיגאסין זייגע וויין פון זיין פלאש אין דיא לייקע אונ פון דיא לייקע איז אביין גיגאנגען אין דעם געצין דינערס פלאש (וחזר ומדד לתוך צלוחיתו של ישראל) דער נאך האט דער יוד ארויס גינומען דיא לייקע פון דעם געצין דינערס פלאש. אונ הט איר אריין גישטעלט אין איידישע פלאש. אונ ער הט גיגאסן וויין דורך די לייקע אין די יודישע פלאש (אם יש בו עכבת יין אסור) אויב אין דיא לייקע אינווייניג איז דא אביסל אונ דארט איז פאר האלטין גיווארין אביסול וויין ווען מען האט גיגאסין אין דעם געצין

מכלי אל כלי. את שעירה ממנו מותר. ואת שעירה לתוכו אסור: ח יי"נ. אסור ואוסר בכל שהוא. יין ביין. ומים במים בכל שהוא. יין במים

אם יש במשפך שנמדד בו תחלה יין של עו"ג. עכבת יין. אוגנים שמתעכב יין על פיו שלא יצא כשפה. או שתי טפין: אסור. דמתסר חמרא דישראל משום ההיא טפה יין נסך שבמשפך: המערה מכלי אל כלי. ישראל שעירה מכלי שלו לכלי שביד העו"ג או לכלי שהיה בו יי"נ: את שעירה ממנו מותר. היין שנשאר בכלי העליון שביד ישראל מותר: ואת שעירה בתוכו. והקלוח היוצא מכלי ישראל אע"פ שלא הגיע לכלי שביד העו"ג וכ"ש מה שהגיע לכלי של עו"ג אסור דנצוק חבור. ומתני' דשרי היין שנשאר בכלי שביד ישראל מיירי כגון דקטף קטופי שקודם שנגע הקלוח בכלי התחתון שביד העו"ג פסק העליון המחובר לכלי שביד ישראל ולא היה כאן נצוק שיחבר מה שבכלי העליון למה שבכלי התחתון א"נ דנפץ נפוצי שהשליך היין מן הכלי העליון כדרך שמשליכין מן המזרקי' ולא היה שם קלוח וקנוח שיחבר בין היין שבכלי אשר ביד ישראל לכלי שביד עו"ג. אבל אם היה שם חבור כל מה שנשאר בכלי העליון שביד ישראל אסור. דקי"ל

נצוק חבור ואוסר ביין נסך. וכן הלכתא: ח ומים במים. מים שנתנסכו לעו"ג או דנעבדו. במים של היתר בכל שהו לא שנא היתרא לגו איסורא או איסורא לגו היתרא אוסר במינו בכ"ש ובלבד שיהיה האיסור הנופל לתוך ההיתר נופל מכלי שפיו רחב ויש בין היוצא מן הכלי שיעור גדול בבת אחת אבל המערה יין נסך מכלי קטן שאינו מוציא אלא טפה טפה ונפל לתוך יין של היתר אפילו כל היום כולו. אמרינן קמא קמא בטיל. ואם עירה היתר לתוך איסור כל מה שעירה ממנו לתוך האיסור אסור ואפילו חבית מלאה לתוך טיפה א'. ומסקנא דמלתא לפי ההלכה כל איסורין שבתורה בין במינן בין שלא במינן בנותן טעם חוץ מטבל ויין נסך דבמינן במשהו. שלא במינן בנותן טעם. יין נסך משום חומרא דעו"ג. וטבל כהיתרו כך איסורו כמו שחטה אחת פוטרת את הכרי כך חטה א' עושה את הכרי כולו טבל ואם איסור משאר איסורין נתערב בהיתר אם נתערב מין בשאינו מינו דאיכא למיקם אטעמא אם תרומה היא

דינערס פלאש. איז דיא ביסול וויין אויך יין נסך. ווייל דער שטרוים וויין וואס איז גיגאנגען דורך דיא לייקע אין דעם געצין דינערס פלאש וואס אונטען איז גיוועזן אביסול יין נסך. דאס האט בהעפט צוא זאמען דיא ביסול וויין וואס איז געבליבען אין דיא לייקע מיט דיא ביסול יין נסך וואס איז גיוועזן אונטען אין פלאש. אונ אז ער האט אבין גישמעקט דיא לייקע אין דיא יודישע פלאש אונ האט גיגאסין דורך איר דיא וויין. איז דאך דיא יין נסך פון דיא לייקע צוא מישט גיווארין אין דיא פלאש מיט די כשרה וויין אונ עס איז אין גאנצין אסור גיווארין (המערה מכלי אל כלי) אויב איוד גיסט וויין פון זיין כלי אין דיא כלי וואס איין עובד גלולים האלט אין האנט (את שעירה ממנו מותר) דיא וויין וואס בלייבט אין דיא אובערשטע כלי וואס מען האט פון איר גיגאסין. איז מותר (ואת שעירה לתוכו אסור) אונ דיא וויין וואס איז אריין גיגאסין גיווארין אין דיא אונטערשטע כלי. איז אסור וועיין בהרע"ב ות"י: ח (יין נסך אסור ואוסר בכל שהוא) יין נסך טאר מען ניט טרינקען אונ מען טאר ניט הנאה האבין. אונ אויב אביסול יין נסך איז אריין גיגאסין גיווארין אין אנדערע וויין כשרה. ווערט דיא אנדערע וויין אויך אסור וועיין בהרע"ב ות"י (יין ביין) אויב יין נסך איז אריין גיגאסין גיווארין אין כשרה וויין (ומים במים) אדער וואסער וואס מען האט גיגאסין צוא דיא עבודת גלולים איז אריין געמישט גיווארין אין כשרה וואסער (בכל שהוא

שנתערבה בחולין יטעימנה כהן ואם דבר איסור יטעימנה נכתוס- עו"ג אם אומר שאין בתערובת טעם התרומה או טעם האיסור הכל מותר. ואם נתערב מין במינו דליכא למיקם אטעמא או מין בשאינו מינו ואין כאן כהן או עו"ג שיכול לסמוך עליו. אם האיסור הוא מחלב ודם נבלות וטרפות שקצים ורמשים וכיוצא בזה. משערין אותו בששים. אם יש ששים של היתר כנגד האיסור הכל מותר ואם לאו הכל אסור. ואם האיסור הוא תרומה וחלה ובכורים. משערים אותו במאה של היתר. ואם ערלה וכלאי הכרם משערין אותו במאתים: מ אלו אסורין ואוסרין בכל שהן. כ"מ שנתערבו שם אפי' אחד באלף אוסרין את כולן: יין נסך. חבית אחת באלף חבית אוסר את כלן בהנאה ואין כן הלכה אלא כדכתבינן שלהי פרק כל הצלמים מוליך דמי אותה חבית לים המלח והשאר הכל מותר בהנאה ואסור בשתיה: וע"ג. צורה שעבדוה ונתערבה באלף צורות שאינן ע"ג: ועורות לבובין. דהוי כמי אים רי הלכה כדאמרינן בפרק אין מעמידין:

ומים ביין. בנותן טעם. זה הכלל מין במינו במשהו. ושלא במינו. בנ"ט:

מ אלו אסורין ואוסרין בכל שהן יין נסך וע"ג ועורות לבובין ושור הנסקל ועגלה ערופה וצפורי מצורע ושער

ויא פיל עס איז אריין גיגאסן גיווארן. אפילו גאר ווייניג. איז אויך אסור גיווארן דיא כשרה וויין אונ דיא כשרה וואסער (יין במים) אויב יין נסך איז אריין גיגאסן גיווארן אין כשרה וואסער (מים ביין) אדער וואסער וואס איז גיגאסן גיווארן צו די עבודת כוכבים איז אריין געמישט גיווארן אין כשרה וויין (בנותן טעם) אויב דיא יין נסך גיט אריין א טעם אין דיא כשרה וואסער. איז דיא וואסער אסור. אונ אויב די וואסער וואס איז גיגאסן גיווארן צוא דיא עבודת כוכבים גיט אריין א טעם אין דיא כשרה ויין. איז דיא וויין אסור ועיין תי"ט (זה הכלל) דאס איז דער כלל (מין במינו במשהו) אויב דער איסור מיט דעם היתר זענען איין זאך. וויין אין וויין. אדער וואסער אין וואסער. וויא פיל ווייניג עס איז אריין געמישט פון איסור אין היתר. איז דער היתר גיווארן אסור (ושלא במינו בנותן טעם) אבער אז דער היתר מיט דעם איסור זענען ניט איין זאך. וויין אין וואסער. אדער וואסער אין וויין. ווערט דער היתר אנדערש ניט אסור סיידן דער איסור גיט אין אים אריין א טעם: מ (אלו אסורין ואוסרין בכל שהן) דיא זאכין זענען אסור אונ זייא אסרין ווא זייא ווערין אריין געמישט. אפילו דער היתר איז טויזענד מאהל אזוי פיל וויא דער איסור. איז אויך אין גאנצין אסור. ועתי"ט (יין נסך) אויב אפאס יין נסך איז אריין געמישט גיווארן צווישען טויזענד פעסער כשרה וויין. זענען אלע אסור (ועבודת גלולים) אבילד וואס מען האט געדינט צוא אים איז אריין געמישט גיווארן צווישען טויזענד בילדער וואס מען האט ניט געדינט צוא זייא. זענען אלע אסור (ועורות לבובין) אויב איין פעל פון עורות לבובין איז אריין געמישט גיווארן צווישען טויזענט אנדערע פעל. זענען אלע אסור וואס עורות לבובין איז עיין פרק ב משנה ג׳ (ושור הנסקל) אונ אאקס וואס מען דארף אים פארשטייניגען אויב ער איז צוא מישט גיווארן צווישען טויזענד אקסין. זענען אלע אסור (ועגלה ערופה) אונ אקאלב וואס מען דארף איר אפ האקין דעם קאפ אזוי וויא עס שטייט אין דיא תורה אין דיא סדרה שופטים אויב זיא איז צוא מישט גיווארן צווישען טויזענד קעלבער. זענען אלע אסור (וצפורי מצורע) אונ דיא פייגלאך וואס א מצורע ברייננט ווען ער ווערט טהור פון זיין צרעת אויב זייא זענען צוא מישט גיווארן צווישען אנדערע פייגלאך אפילו טויזענד.

זענען

נזיר. ופטר חמור. ובשר בחלב. ושעיר המשתלח. וחולין שנשחטו בעזרה. הרי אלו אסורין. ואוסרין בכל שהן: י יין נסך שנפל לבור. כולו אסור בהנאה. רשבג"א ימכר כולו לעו"ג חוץ מדמי יי"נ שבו: יא גת של אבן שזפתה עו"ג. מנגבה והיא

וצפורי מצורע וכו'. וחולין שנשחטו בעזרה. איסורי הנאה הן ובפ"ב דקדושין פרשינן להו: ושער נזיר. דאיסורי הנאה הוא דכתיב (במדבר ו) ונתן על האש אשר תחת זבח השלמים ואם נתערב' אגודה של שער נזיר אפילו באלף אגודות של שאר שערות כלן אסורות בהנאה: ופטר חמור. אסור בהנאה כל זמן שלא נפדה: ובשר בחלב. חתיכת בשר שנתבשלה בחלב ונתערבה באלף חתיכות אוסרות את כולן בהנאה וסבר האי תנא דדבר שדרכו לימנות ואיסורו איסור הנאה אוסר את תערובתו בכל שהוא וכל הני דחשיב במתני' דבר שדרכו לימנות הוא

ואיסורן איסור הנאה: הרי אלו. למעוטי איסורי הנאה שאין דרכן למנות. או שדרכן למנות ואין איסורי הנאה שאין אוסרין את תערובתן בכל שהן: י שנפל לבור. של יין: כולו אסור בהנאה. שהיין שנתנסך לע"ג אוסר במינו בכל שהוא. אבל סתם יינם של עו"ג שלא ידעת שנתנסך ודאי אף ע"פ שאסור בהנאה אינו אוסר תערובתו בהנאה אלא נמכר כולו לעו"ג חוץ מדמי אותו סתם יינן. וכן הלכה: יא שזפתה עו"ג. אורחא למרמי בה חמרא פורתא לעבודי קוטרא דזפתא: מנגבה. במים ואפר: ושל עץ. דבעיא זפת טובא ובלע

זענען אלע אסור (ושער נזיר) אויב אביסעל האר פון א נזיר איז אריין געמישט געווארן צווישען טויזענד ביטלאך האר אנדערע. זענען אלע אסור (ופטר חמור) דער בכור פון א אייזיל ואיידער מען האט אים אויס געלייזט אויף א שעפס איז אריין געמישט געווארן צווישען טויזענד יונגע אייזלען אנדערע. זענען אלע אסור (ובשר בחלב) א שטיק פלייש וואס האט איינגעזאפט מילך. איז דיא פלייש אסור געווארן. אויב זיא איז אריין געמישט געווארן צווישען טויזענד שטיקער פלייש אנדערע זענען אלע אסור (ושעיר המשתלח) דער שעיר וואס מען שיקט אים לעזאזל אום יום כפור. אויב ער איז אריין געמישט געווארן צווישען טויזענד שעירים אנדערע. זענען אלע אסור (וחולין שנשחטו בעזרה) א בהמה ניט א קרבן אויב מען האט איר געשאכטין אין דיא עזרה. אונ זיא איז אריין געמישט געווארן צווישען טויזענד בהמות אנדערע. זענען אלע אסור (הרי אלו אסורין ואוסרין בכל שהן) דיא אלע זאכין זענען אסור אונ זייא אסרין וואו זיי ווערין אריין געמישט אפילו דער היתר איז טויזענד מאהל אזוי פיל וויא דער איסור איז אויך אין גאנצין אסור ועיין בהרע"ב ות"יט: י (יין נסך שנפל לבור) אויב א פאס יין נסך איז צו בראכין געווארן אונ איז אריין געלאפין געווארן אין א גרוב וויין (כולו אסור בהנאה) איז. דיא גאנצע וויין וואס אין גרוב אסור. מען טאר ניט הנאה האבין פון זייא. רבן שמעון בן גמליאל זאגט (ימכר כולו לעובדי גלולים חוץ מדמי יין נסך שבו) מען מעג פאר קויפין דיא גאנצע גרוב וויין צו איין עובד גלולים נאר פאר דיא פאס יין נסך וואס אין גרוב זאל מען ניט נעמען קיין געלט בייא דעם עובד גלולים: יא (גת של אבן שזפתה עבו"ם) א קעלטער פון שטיין אונ איין עובד גלולים האט אינווייניג אויס געשמירט מיט פעך. אונ אויף דיא פעך האט ער בגאסין מיט וויין. עס זאל אום ציהען דעם שלעכטין ריח פון דיא פעך (מנגבה) זאל דער יוד אפ וואשין דיא וויין פון דיא פעך מיט וואסער אונ מיט אש (והיא טהורה) ווערט זיא זיין טהור. ווערט ער מעגין אריין גיסען כשרה וויין אין דעם קעלטער (ושל עץ) אונ אויב דיא

טהורה. ושל עץ ר׳ אומר ינגב. וחכ״א יקלוף את הזפת. ושל ח״ם אף ע״פ שקלף את הזפת. הרי זו אסורה:

יב הלוקח כלי תשמיש מן העו״ג. את שדרכו להטביל. יטביל. להגעיל. יגעיל. ללבן. ילבן באור. השפוד. והאסכלא. מלבנן באור. הסכין. שפה. והיא טהורה:

חמרא טפי: רבי אומר ינגב. כשל אבן. ואין הלכה כרבי: ושל חרס. בין לרבי בין לרבנן: אע״פ שקלף הזפת אסור. דחרס בלע ופלט בלע ליה חמרא: יב כלי תשמיש. של סעודה ודוקא כלי מתכות או כלי חרס המצופים באבר וכלי זכוכית ככלי מתכות דמי: את שדרכו להטביל. כלומר כלי הראוי ליטהר בטבילה וא״צ תקון אחר כגון שתשמישו ע״י צונן: יטביל. במקוה הכשר לטבילת אשה. וטבילתו מתיר:

להגעיל. כגון יורות וקדרות של מתכות שמשתמשין ע״י רותחין: יגעיל. ברותחין שמכניסן לתוך יורה מלאה מים רותחים ומשהין אותן בתוכה מעט וזה אחר שמשפשפן ומסיר החלודה שלהן ואח״כ מטבילן במקוה הכשר לטבילת אשה והן מותרין: ללבן. כלים שמשתמשים בהן ע״י האור בינה בלי רוטב כמפ׳ ואזיל כגון השפודין והאסכלאות: מלבנן באור. עד שיהיו ניצוצות ניתזין מהן ואח״כ מטבילן והן מותרין: שפה. ניטלה

כלי איז פון האלץ. אונ דער עבודת גלולים האט אינווייניג אויס געשמירט מיט פעך. אונ אויף דיא פעך האט ער בגאסין מיט וויין. עס זאל אויס ציהען דעם שלעכטין ריח פון דיא פעך (רבי אומר ינגב) רבי זאגט דער יוד זאל אפ וואשין דיא וויין פון דיא פעך מיט וואסער אונ מיט אש. אזוי וויא ביא אשטיינערנע (וחכמים אומרים) אונ דיא חכמים זאגין (יקלוף את הזפת) ער זאל אראפ שיילין דיא פעך פון דיא האלץ. דער נאך זאל ער אפ וואשין דיא האלץ מיט וואסער אונ מיט אש. וועט ער מעגין אין איר אריין גיסען כשרה וויין (ושל חרס) אונ אויב דיא כלי איז אערדענע (אף על פי שקלף את הזפת) אפילו ער האט אפ גישיילט דיא פעך. פון דעסטוועגין (הרי זו אסורה) איז דיא כלי אסור. מען טאר ניט אריין גיסען אין איר כשרה וויין (ועיין תי״ט): יב (הלוקח כלי תשמיש מן העובדי גלולים) אז איד קויפט פון איין כותי כלים וואס מען ניצט זיי צום עסין וגינאסענע. זילבער. קופער. מעש. אונ נאך אזעלכע. אדער ערדענע גיגלייזטע אדער גלעזערנע. אפילו נייע כלים (את שדרכו להטביל) דיא כלים וואס מען ניצט זייא גאר צוא קאלטע זאכין. אונ מען דארף זייא גאר טובל זיין (יטביל) זאל ער זייא טובל זיין אין אכשרה מקוה. אונ מען מעג זייא ניצען (להגעיל) אויב מען דארף זייא אויס בריהען אין הייסע וואסער. ווייל מען ניצט מיט זייא אויך מיט הייסע זאכין (יגעיל) זאל מען זייא כשרין אזוי וויא מען כשרת אויף פסח. מען רייבט אפ דיא ראסט אונ דיא פלעקין אונ מען לייגט זייא אריין אין אקעסיל הייסע וואסער. זייא זאלין ליגען אינווייניג אקליינע ווייל דער נאך זאל מען זייא טובל זיין אין אכשרה מקוה. וועט מען זייא מעגין ניצען (ללבן באור) אויב מען דארף זיי ברענען אין פייער. ווייל מען ניצט זייא ביי דעם פייער טרוקען אן יאהך (ילבן באור) זאל מען זייא ברענען אין פייער ביז פונקען ווערין שפריצען פון זיי. דער נאך זאל מען זייא טובל זיין אין אכשרה מקוה וועט מען זייא מעגין ניצען (השפוד והאסכלה) א שפיז אדער אאייזערנע ברעט מיט לעכלאך אונ מען לייגט ארויף דיא פלייש פון הייבין אויף דיא ברעט אונ מען בראט אויף דעם פייער אז ער קויפט דאס פון אעובד גלולים (מלבנו באור) זאל מען דאס ברענען אויף דעם פייער ביז פונקען ווערין שפריצען (והסכין) אז מען קויפט אמעסער פון אעובד גלולים (שפה והיא טהורה) זאל מען אים אביי

בקרקע קשה עשר פעמים אם אין בה היו בה גומות מלבנה. וכאן שנשתמש בהן גומות ואוכל בה לוק. או משחיזה באבן עד שלא הרתיח או עד שלא הלבין ועד משחזת חלה ואוכל בה אפילו רותחין. ואם שלא הטביל מותר :

סליק מסכת עבודת כוכבים

אבות פרק א

משה קבל תורה מסיני. אומר אני לפי שמסכת זו אינה מיוסדת ע"פ מצוה ממצות התורה כשאר מסכתות שבמשנה אלא כלה מוסרים ומדות. וחכמי עו"ג גם הם חברו ספרים כמו שבדו מלבם בדרכי המוסר כיצד יתנהג האדם עם חברו. לפיכך התחיל התנא במס' זו. משה קבל תורה מסיני לומר שהמדות והמוסרים שבזו המסכתא לא בדו אותם חכמי המשנה מלבם אלא אף אלו נאמרו בסיני: מסיני. ממי שנגלה בסיני: לזקנים. שהאריכו ימים אחרי יהושע. ואותם הזקנים לזקנים אחרים עד שהגיעו לתחלתם של נביאים. שהן עלי הכהן ושמואל הרמתי: לאנשי כנסת הגדולה. ק"ך זקנים היו וזרובבל שריה. רעליה מרדכי בלשן שהיו בימי עזרא כשעלו מן הגולה בבית שני. ומכללם חגי זכריה ומלאכי ונחמיה בן חכלי' וחבריהם. וקראו כנסת הגדולה. לפי שהחזירו העטרה ליושנה. שמשה אמר (דברים י) האל הגדול הגבור והנורא. באו ירמיה ודניאל ולא אמרו גבור ונורא. ובאו הם החזירום כבתחלה לפי שאמרו הן הן גבורותיו הן הן נוראותיו. שאלמלא הן היאך אומה אחת יכולה להתקיים מפני כמה אומות: הם אמרו שלשה דברים. הרבה דברים אמרו. אלא ג' דברים הללו אמרו (הן) שיש בהן קיום התורה: הוו מתונין בדין. שאם בא דין לפניך פעם ושתים ושלש. לא תאמר דין זה כבר בא לפני ושניתי ושלשתי בו. אלא הוו מתונים. כלומר ממתינים קודם שתפסקו הדין: והעמידו תלמידים הרבה. לאפוקי מרבן גמליאל דאמר כל תלמיד שאין תוכו כברו אל יכנס לבית המדרש קמ"ל שמלמדין תורה לכל אדם וא"צ לבדוק אחריו. ובלבד

משה קבל תורה מסיני. ומסרה ליהושע. ויהושע לזקנים. וזקנים לנביאים. ונביאים מסרוה לאנשי כנסת הגדולה. הם אמרו שלשה דברים. הוו מתונים בדין. והעמידו

שטעקן צעהן מאהל אין הארטע ערד װעט מען מעגין ניצען צוא קאלטע זאכין. אדער מען זאל אים שארפין אויף אשטיין בייא אשלייפער. װעט מען אים מעגין ניצען אפילו צוא הייסע זאכען. אונ אויב עס איז דא גריבלאך אין דעם מעסער. אפילו צוא קאלטע זאכען מוז מען אים. אויך ברענען אויף דעם פייאר ביז פונקען שפריצען (ועיין תי"ט ותי"ו) :

פרק א (משה קבל תורה מסיני) משה רבינו האט גינומען דיא תורה פון גאט אויף דעם בארג סיני (ומסרה ליהושע) אונ ער האט גיגעבין דיא תורה צוא יהושע (ויהושע לזקנים) אונ יהושע האט גיגעבין דיא תורה צוא דיא זקנים (וזקנים לנביאים) אונ די זקנים האבין גיגעבין דיא תורה צוא דיא נביאים (ונביאים מסרוה לאנשי כנסת הגדולה) אונ דיא נביאים האבין גיגעבין דיא תורה צוא דיא גרויסע פאר זאמלונג פון הונדערט אונ צוואנציג זקנים וואס זייא האבען גימאכט אלע תקנות בייא דיא יודין (הם אמרו שלשה דברים) דיא אנשי כנסת הגדולה האבין גיזאגט דרייא זאכין (הוו מתונים בדין) איר זאלט זיין גיווארנט אין משפט. אז עס קומט אדין תורה פאר ביינים. זאלין זייא גיט זיין גיאיילט צוא פסקנן.